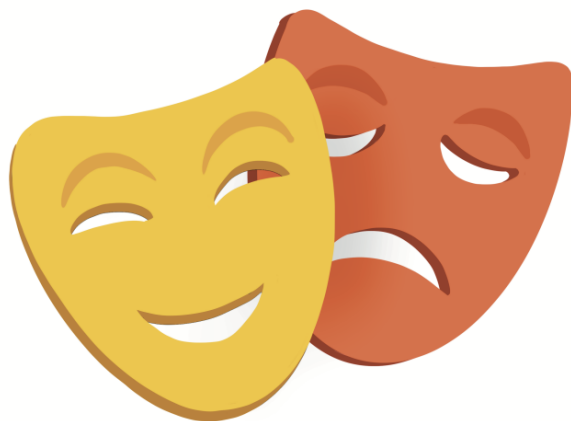

Χρήστος Θεοχαρόπουλος • Ανθή Κοντορούση • Βιβή Κοψιά
Ηλέκτρα Μήτσουρα • Σπυριδούλα Μπιρπίλη • Γιάννης Πουταχίδης

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Εργαστηριακός Οδηγός (για τον/ την εκπαιδευτικό)

Γ' Δημοτικού

2024

Περιεχόμενα:

1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου	3
2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής	8
3. Η δομή του βιβλίου	12
4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ)	15
5. Μαθήματα και Ενότητες: προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό	20
Βιβλιογραφία	73
6. Εφαρμογές - Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών	79

1. Ποιοι είμαστε - Ταυτότητα του βιβλίου

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής είναι καρπός της δουλειάς μιας συγγραφικής ομάδας έξι θεατρολόγων, που προσπάθησαν να συνδυάσουν την εμπειρική τους γνώση με τα επιστημονικά δεδομένα της παιδαγωγικής του Θεάτρου. Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής ακολουθούν τις γενικές κατευθυντήριες αρχές ποιότητας των διδακτικών βιβλίων. Ο σκοπός και οι στόχοι των βιβλίων σε κάθε περίπτωση συνάδουν με τα προγράμματα σπουδών του μαθήματος της θεατρικής αγωγής, αλλά και τους γενικότερους σκοπούς της εκπαίδευσης. Σημαντική ήταν η διασφάλιση της επιστημονικής εγκυρότητας, παρόλο που το περιεχόμενο βιβλίων παρουσιάζεται με απλότητα, ανάλογη της γνωστικής και ψυχοκοινωνικής ετοιμότητας των παιδιών.

Έγινε προσπάθεια να υπάρχει ποικιλία στο υλικό, ώστε να καλύπτει ένα μεγάλο εύρος μορφών και τεχνικών της θεατρικής αγωγής. Βέβαια η ποσότητα και η ποικιλία αυτή δεν θα έπρεπε να αποβεί σε βάρος της αφομοίωσης της γνώσης από τους/τις μαθητές/-τριες, οπότε έγινε προσπάθεια να επιτευχθεί ισορροπία ανάμεσα στην ευρύτητα του περιεχομένου και τη διασφάλιση του χρόνου για εμβάθυνση. Άλλωστε, είναι επιθυμητό τα μαθήματα του βιβλίου να γίνουν έναυσμα για περισσότερες συμπληρωματικές δραστηριότητες που θα σχεδιάσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των μαθητών/-τριων του/ της, με βάση τις αρχές της διαφοροποιημένης μάθησης και το προσωπικό του/της παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό προφίλ.

Σε ό,τι αφορά το παιδαγωγικό υπόβαθρο των βιβλίων της θεατρικής αγωγής, έγινε συνειδητή προσπάθεια να συμπεριληφθούν ερεθίσματα και κεφάλαια που προάγουν τον προβληματισμό πάνω σε πανανθρώπινα και επίκαιρα ζητήματα, όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παγκόσμια ειρήνη, η αλληλεγγύη, η ισότητα των δύο φύλων, η αειφορία, ο σεβασμός στην ετερότητα κ.λπ. Σημαντικός στόχος των βιβλίων είναι η προώθηση της κριτικής ανάλυσης των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων, που συνδέονται με αιτιώδη τρόπο με τις ανισότητες, τις διακρίσεις και τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Φυσικά, όλα αυτά παρουσιάζονται στα βιβλία μέσα από ζητήματα και

καταστάσεις που γίνονται αφορμή για συζήτηση και προβληματισμό, με τρόπο ανάλογο με την ηλικία των παιδιών: χωρίς διδασκισμό, αλλά με αξιοποίηση της βιωματικής φύσης της θεατρικής αγωγής και της δυνατότητας για διερευνητική/ ανακαλυπτική μάθηση που από τη φύση του προσφέρει το μάθημα.

Τα βιβλία βασίστηκαν στο πλεονέκτημα της θεατρικής αγωγής να μπορεί να αξιοποιεί πτυχές της πραγματικότητας, ώστε να πραγματεύεται αξίες και ιδέες και να διερευνά ανθρώπινες συμπεριφορές, μέσα από σύμβολα, αλληγορίες και μεταφορές, πάντα διαμεσολαβημένα από το θεατρικό ρόλο. Άλλωστε τα θεατρικά αυτά «ταξίδια» με τη χρήση του ρόλου και των θεατρικών συμβάσεων, επιτρέπουν την εξοικείωση με διαφορετικά κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, πράγμα που ενισχύει το διαπολιτισμικό χαρακτήρα του μαθήματος.

Στα βιβλία περιέχονται δραστηριότητες που προϋποθέτουν επίλυση προβληματικών καταστάσεων και μπορούν να προκαλέσουν κοινωνικογνωστική σύγκρουση και μετασχηματισμό ιδεών που αποδεικνύονται λανθασμένες. Για παράδειγμα, μέσα από τη διερευνητική δραματοποίηση ιστοριών που έχουν να κάνουν με τη διαφορετικότητα ή μέσα από την αξιοποίηση των παραμυθιών και των μύθων, μπορούν να αποδομηθούν προκαταλήψεις εναντίον των αναπήρων ή των ξένων. Ταυτόχρονα, μέσα από τον τρόπο οργάνωσης του μαθήματος που προτείνει το βιβλίο, αλλά και μέσα από τις δραστηριότητες που ενισχύουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών/-τριών, τονίζεται η σημασία του διαλόγου και της δημοκρατικής και συμπεριληπτικής λειτουργίας της ομάδας.

Παράλληλα, τα βιβλία ενθαρρύνουν τις διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις. Το Θέατρο ως τέχνη των τεχνών, αποτελεί τόπο συνάντησης των εικαστικών, της μουσικής, της ποίησης, του χορού κ.λπ και αυτό του το χαρακτηριστικό δεν θα μπορούσε να μείνει αναξιοποίητο στα βιβλία. Για αυτό πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα, τραγούδια και μουσικές χρησιμοποιούνται στα βιβλία, τόσο ως αφορμή για δραστηριότητες, όσο και ως «δομικά υλικά» των θεατρικών παρουσιάσεων. Εξυπακούεται πως η χρήση του υλικού αυτού γίνεται με σεβασμό στα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών, τα οποία καλό είναι να γίνουν αντικείμενο συζήτησης και με τους/ τις μαθητές/-τριες.

Τα βιβλία της θεατρικής αγωγής στοχεύουν στην ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της πρωτότυπης σκέψης των μαθητών/-τριών και ευνοούν την αισθητική και

καλλιτεχνική έκφραση, καθώς το μάθημα σύμφωνα με τα προγράμματα σπουδών έχει ισόρροπα παιδαγωγικό και καλλιτεχνικό χαρακτήρα. Έτσι, δίχως το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα να αποτελεί αυτοσκοπό, ενθαρρύνονται οι καλλιτεχνικοί πειραματισμοί των μαθητών/-τριών, μέσω των οποίων διερευνούν αφενός το αισθητικό και αφετέρου τρόπους αυτοέκφρασης. Το ζητούμενο είναι να βιώσουν οι μαθητές/-τριες τη χαρά της δημιουργίας και της καλλιτεχνικής έκφρασης, βιώνοντας την εμπειρία της ροής και της πλήρους αφοσίωσης στο δημιουργικό έργο, μέσα σε ένα ευχάριστο, ασφαλές και δημιουργικό περιβάλλον.

Επιπλέον, στα βιβλία υπάρχουν δραστηριότητες (ιδιαίτερα στα κεφάλαια «Αίσθηση, αυτοέκφραση, παιχνίδι», «Κοινωνώ τον άλλο, συναντώ τον εαυτό μου», «Μοιράζομαι στην ομάδα», «Ανάγκη, δίλημμα, πράττω, στοχάζομαι» «Συνεργασία και εμπύχωση»), με στόχο οι μαθητές/-τριες να συναντηθούν με τον εαυτό τους, να αποκτήσουν αυτοεπίγνωση αλλά και να ενδυναμωθούν ψυχικά, με πίστη στην αξία τους και την αυτοαποτελεσματικότητά τους. Αυτά επιτυγχάνονται τόσο μέσα από τις αντίστοιχες δραστηριότητες γνωριμίας, εμπιστοσύνης κι επικοινωνίας, όσο και μέσα από τη διαμεσολάβηση του ρόλου, των συμβόλων και των μύθων που εμπλέκονται στα μαθήματα του βιβλίου και βοηθούν τα παιδιά να αποκτήσουν μια αισιόδοξη και θετική στάση ζωής, να ενισχυθούν ψυχοκοινωνικά και να προσαρμοστούν καλύτερα στο περιβάλλον τους. Άλλωστε, οι ασκήσεις και οι δραστηριότητες που προτείνουν τα βιβλία της θεατρικής αγωγής δεν έχουν αυστηρά γνωστικά προαπαιτούμενα και δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους/τις μαθητές/-τριες, όλων των τύπων νοημοσύνης, να αναδείξουν και να συνειδητοποιήσουν τις δυνατότητες τους και να έχουν καλές επιδόσεις.

Η αξιολόγηση των επιδόσεων στο μάθημα γίνεται με κριτήρια κατάλληλα για την ιδιαίτερη φύση του και τα βιβλία έχουν πρόβλεψη για αυτό: συμπεριλαμβάνονται δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, ασκήσεις αξιολόγησης και διαμορφωτική αξιολόγηση με προφορικές ερωτήσεις και συζητήσεις στον κύκλο.

Ακόμη, τα βιβλία συμβάλλουν στην ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, μέσω της ανάλυσης και της αξιολόγησης του περιεχομένου της μάθησης, αλλά και του τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν, καθώς και εφαρμογής της νεοαποκτηθείσας γνώσης σε ευρύτερο πλαίσιο.

Τα βιβλία είναι περισσότερο βιωματικά και πρακτικά με έμφαση στη σωματικότητα, την τέχνη και τη φαντασία και λιγότερο θεωρητικά. Ωστόσο θεωρήθηκε σημαντικό να γνωρίσουν οι μαθητές/-τριες με απλό και γραμμικό τρόπο κομβικά σημεία της Ιστορίας του Θεάτρου, από την αρχαία Ελλάδα ως σήμερα, αλλά και βασικές θεατρικές έννοιες. Στα βιβλία των μεγαλύτερων τάξεων κάποιες σημαντικές έννοιες επαναλαμβάνονται με πιο σύνθετο και εμπλουτισμένο τρόπο, σύμφωνα με την έννοια της σπειροειδούς διάταξης της ύλης.

Στα βιβλία της θεατρικής αγωγής, και στο θεωρητικό και στο πρακτικό μέρος, υπάρχει εξελικτική πορεία, από το απλό στο πιο σύνθετο. Από απλούστερα παιχνίδια, απλές έννοιες και σύντομους αυτοσχεδιασμούς, σταδιακά οδηγούμαστε στο θεατρικό παιχνίδι και από κει στη διερευνητική δραματοποίηση, το πολυθέαμα και τη θεατρική παράσταση. Και καθώς οι σχολικές παραστάσεις συχνά συνδέονται με τις σχολικές γιορτές, στα βιβλία περιλαμβάνονται μαθήματα που στοχεύουν στη προσέγγιση των σχολικών γιορτών μέσα από τη θεατρική αγωγή, με πιο σύγχρονο, ευφάνταστο και δημιουργικό τρόπο.

Ιδιαίτερη μέριμνα έχει ληφθεί στα βιβλία της θεατρικής αγωγής για την ενίσχυση της γλωσσικής ανάπτυξης των μαθητών/-τριών, με έμφαση στην προβολή της επικοινωνιακής διάστασης της γλώσσας. Η γλώσσα στα βιβλία είναι ανάλογη της ηλικίας και της αντίστοιχης μέσης αναγνωστικής ικανότητας των μαθητών/-τριών. Παράλληλα, έχουν σκόπιμα χρησιμοποιηθεί και λέξεις και εκφράσεις που εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού μπορούν να λειτουργήσουν σαν μία σκαλωσιά που θα τους βοηθήσει στη γλωσσική τους ανάπτυξη. Στην κατεύθυνση αυτή λειτουργεί και το γλωσσάρι, το οποίο αφενός ενισχύει τον πολιτισμικό και καλλιτεχνικό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών, αφετέρου δίνει ένα πρότυπο σαφήνειας και περιεκτικότητας στο λόγο. Τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών βοηθά και η ύπαρξη δραστηριοτήτων εργαστηρίου γραφής, που έχουν σχεδιαστεί ώστε να εμπεδώσουν βιωματικά οι μαθητές/-τριες τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δραματικού λόγου και να απελευθερώσουν τη φαντασία τους. Επιπλέον, το βιβλίο περιέχει αποσπάσματα από θεατρικά και αφηγηματικά κείμενα, καθώς και προφορικές αφηγήσεις κειμένων από την ελληνική και παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, ώστε οι μαθητές/-τριες να έρθουν σε

επαφή με ποικίλα κείμενα και να τα αξιοποιήσουν μέσα από τις τεχνικές και τις δραστηριότητες της θεατρικής αγωγής.

Τέλος, τα βιβλία συνδέονται με ψηφιακούς πόρους οι οποίοι, όπως και τα υπόλοιπα εποπτικά μέσα που χρησιμοποιούνται, τα κάνουν πιο ελκυστικά και διαδραστικά, ενώ ενισχύουν τον ψηφιακό εγγραμματισμό των μαθητών/-τριών. Εφόσον ο διαθέσιμος χρόνος και οι υλικοτεχνικές υποδομές το επιτρέπουν, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί συνδυαστικά να προβάλει και αποσπάσματα από θεατρικές παραστάσεις και άλλα εκπαιδευτικά βίντεο που κρίνει ότι εμπλουτίζουν το μάθημα.

Ως επίλογος έμεινε ένα στοιχείο, που ίσως ακούγεται λιγότερο επιστημονικό, βρίσκεται όμως -και θα βρίσκεται πάντα- στον πυρήνα της θεατρικής αγωγής. Είναι τα στοιχεία του παιχνιδιού, της αυθεντικής χαράς και της μαγνητικής ομορφιάς του Θεάτρου. Μέσα από την επιλογή των ηρώων και των ηρωίδων των βιβλίων, του μύθου, της μεταμόρφωσης και της θεατρικής ατμόσφαιρας, ελπίζουμε μέσα στις σελίδες των βιβλίων της θεατρικής αγωγής να χώρεσε και αυτή η μαγεία!

Παρόλα αυτά, τα βιβλία παραμένουν ένα μέσον, η θεατρική αγωγή είναι βίωμα και παίρνει σάρκα και οστά στην ομάδα! Καλή εμπύχωση!

Με εκτίμηση,
η συγγραφική ομάδα

2. Το πώς και το πού του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής

Διαμόρφωση χώρου, μέσα και υλικά

Χώρος διεξαγωγής του μαθήματος

Το μάθημα της θεατρικής αγωγής ιδανικό θα ήταν να διδάσκεται σε μια ξεχωριστή αίθουσα, με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Να είναι ευρύχωρη και ασφαλής, να υπάρχει χώρος για φύλαξη των υλικών και των αντικειμένων που χρειάζονται στο μάθημα κι επιπλέον να μπορούν οι μαθητές/-τριες να κινούνται ελεύθερα χωρίς παπούτσια στον χώρο. Επίσης, καλό θα ήταν να υπάρχει και χώρος για να κάθονται όταν χρειάζεται.

Σε ορισμένα σχολεία υπάρχει διαθέσιμη αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, η οποία συγκεντρώνει τις περισσότερες από τις παραπάνω προδιαγραφές. Επιπλέον, συνήθως, η αίθουσα πολλαπλών χρήσεων διαθέτει θεατρική σκηνή με φώτα και αυλαία, η οποία θα αξιοποιηθεί στο μάθημά μας. Σε κάποια άλλα σχολεία υπάρχει ελεύθερη αίθουσα που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το μάθημά μας. Υπάρχουν ωστόσο και περιπτώσεις σχολείων με έλλειψη χώρων, όπου αναγκαστικά το μάθημα πρέπει να διεξαχθεί στην αίθουσα του κάθε τμήματος. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής πρέπει να είναι ευέλικτος/η και να προσαρμόζει το μάθημα στις υπάρχουσες συνθήκες λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ασφάλεια των παιδιών, όσο και τους στόχους του μαθήματος.

Καθώς η διδασκαλία της θεατρικής αγωγής εμπλουτίζεται από τη χρήση νέων τεχνολογιών, καλό θα ήταν μέσα στην αίθουσα να υπάρχει υπολογιστής (με σύνδεση στο διαδίκτυο), ηχεία και προτζέκτορας. Η δυνατότητα συσκότισης της αίθουσας θα χρησίμευε ιδιαίτερα για κάποιες μορφές θεάτρου και δραστηριοτήτων του μαθήματος. Επίσης για την αναπαραγωγή της μουσικής στα παιχνίδια και τις ασκήσεις μάς εξυπηρετεί η ύπαρξη συσκευών αναπαραγωγής ήχου.

Για να γίνει πιο ασφαλής και ελκυστικός για τα παιδιά ο χώρος, είναι χρήσιμο να υπάρχει μια μοκέτα ή ατομικά μαξιλάρια ή αφρώδη πλακάκια τύπου παζλ πατώματος για να παίζουν και να κάθονται τα παιδιά.

Αντικείμενα

Προτείνουμε μια λίστα αντικειμένων που θεωρούμε ότι είναι χρήσιμο να υπάρχουν στην αίθουσα θεατρικής αγωγής. Για την εξασφάλιση των αντικειμένων αυτών μπορούμε να ζητήσουμε τη συνδρομή τόσο του σχολείου, όσο και του συλλόγου γονέων. Μπορούμε ακόμα στην αρχή της χρονιάς, σε συνεργασία με τον/την δάσκαλο/α της τάξης, να στείλουμε μια επιστολή στους γονείς των μαθητών/-τριών μας, ζητώντας τους να μας διαθέσουν παλιά αντικείμενα που οι ίδιοι δεν χρειάζονται, αλλά μπορούν να φανούν χρήσιμα στο μάθημά μας. Η λίστα αυτή δεν είναι εξαντλητική και υποχρεωτική και μπορεί να εμπλουτίζεται ανάλογα με τις ανάγκες και τις υπάρχουσες συνθήκες.

Ουδέτερες μάσκες

Απλά μουσικά όργανα (μαράκες, καστανιέτες, ταμπουρίνο, καζού, καλάμι βροχής, ντέφι, κλπ.)

Υφάσματα διαφόρων χρωμάτων (γάζες, φόδρες)

Καπέλα/ περούκες

Υλικά για θεατρικές κατασκευές: λαδόκολλα, κουτιά παπουτσιών, διάφορα διακοσμητικά χειροτεχνίας, ψαλίδια και κόλλες, γυψόγαζες, τσόχα χειροτεχνίας, χρωματιστά χαρτόνια, χρωματιστά μολύβια, εφημερίδες, χαρτί μέτρου, χαρτοταινία, μαλλιά πλεξίματος, μανταλάκια.

Αποκριάτικα αξεσουάρ, όπως αποκριάτικες στολές/ κόκκινες μύτες κλόουν/ γυαλιά/ μάσκες κλπ.

Χρηστικά αντικείμενα, όπως τηλέφωνα, μικρά άθραυστα σκεύη, ψεύτικα λουλούδια και ψεύτικα φρούτα/ λαχανικά, καλάθια, βαλίτσες

Παλιά ρούχα (σακάκια, φουλάρια, ποδιές, πουκάμισα), μπαστούνια, τσάντες

Ασφαλείς βαφές για face painting

Κουδούνι

Καθρέφτης (άθραυστος)

Μαλακά μπαλάκια

Διάφορες πηγές φωτός: Φακοί, κεράκια μπαταρίας, προβολείς, κλπ.

Υλικά για κουκλοθέατρο:

Φορητό κουκλοθέατρο

Συλλογή από διάφορα είδη κούκλας (μαρότες, γαντόκουκλες, δαχτυλόκουκλες, μαριονέτες)

Προβολέας

Μουσική

Στο μάθημα της θεατρικής αγωγής είναι πολύ σημαντική η χρήση μουσικών ερεθισμάτων, τόσο για τη δημιουργία ατμόσφαιρας, όσο και για τις σωματικές ασκήσεις. Είναι προτιμότερο τα μουσικά κομμάτια να είναι ορχηστρικά. Αναφέρουμε ενδεικτικά κάποιες γενικές κατηγορίες που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής.

Ήχοι φύσης

Μουσική τσίρκου

Μουσική για κινησιολογικά παιχνίδια

Μουσική από τον βωβό κινηματογράφο

Μουσική γραμμένη για θεατρικές παραστάσεις

Μουσική επένδυση ταινιών

Παραδοσιακή μουσική

Κλασική μουσική

Βαλίτσα της θεατρικής αγωγής

Πολλές φορές στη σχολική πραγματικότητα μπορεί να μην υπάρχουν οι ιδανικές συνθήκες στις αίθουσες ή ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να μετακινείται σε παραπάνω από μια σχολικές μονάδες. Σε αυτές τις περιπτώσεις εξυπηρετεί η χρήση της φορητής βαλίτσας της θεατρικής αγωγής. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί μέσα σε αυτή να μεταφέρει μια επιλογή υλικών.

Πέρα από τη βαλίτσα της θεατρικής αγωγής, μια ωραία ιδέα θα ήταν η «τσάντα θεατρικής αγωγής» για τον/την μαθητή/-τρια. Μια υφασμάτινη τσάντα που ο μαθητής/-τρια θα διακοσμήσει όπως θέλει και θα περιέχει ατομικά αξεσουάρ μεταμφίεσης, κάποιο πανί ή μαντίλι, ένα αγαπημένο αντικείμενο, μια κούκλα κουκλοθεάτρου, κλπ.

Στην τσάντα μπορεί να υπάρχει και το τετράδιο θεατρικής αγωγής, το οποίο θα μπορούσε να έχει διάφορες μορφές και χρήσεις. Ένα τετράδιο τύπου μισό - μισό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να σημειώσουν ή και να αποτυπώσουν ζωγραφικά τις δραστηριότητες που τους άρεσαν, ή κάτι που δε θέλουν να ξεχάσουν. Κύρια λειτουργία του τετραδίου δηλαδή, είναι η αναστοχαστική εμπειρία του/της μαθητή/-τριας. Εναλλακτικά θα μπορούσε να υπάρχει το τετράδιο θεατρικής αγωγής της τάξης. Σε αυτό θα αναλαμβάνει ένα παιδί κάθε φορά να σημειώνει τις κύριες δραστηριότητες του μαθήματος και ό,τι άλλο αποφασίσει η ομάδα.

3. Η δομή του βιβλίου

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΒΗΜΑΤΩΝ (ΣΤΑΔΙΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ)

Λέξεις - κλειδιά:

Δίπλα από το εικονίδιο με το κλειδί υπάρχουν οι λέξεις - κλειδιά που αντιπροσωπεύουν τις κύριες έννοιες και νοήματα που παρουσιάζονται στο μάθημα. Οι λέξεις- κλειδιά διευκολύνουν την αναζήτηση.

Εισαγωγή: «Το πρώτο κουδούνι»

Επιλέξαμε αυτή την ονομασία για το πρώτο βήμα, καθώς θυμίζει κάτι από την ατμόσφαιρα του σύγχρονου θεάτρου. Όπως γνωρίζουμε, τα τρία κουδούνια στο θέατρο σηματοδοτούν την έναρξη μιας παράστασης. Στο βιβλίο μας, τρεις ήρωες εισάγουν τους αναγνώστες στο θέμα που πραγματεύεται το κάθε μάθημα. Ο Νίκος, η Νικόλ και το Σύννεφο αναλαμβάνουν να προκαλέσουν την εμπλοκή των μαθητών/τριών με παιγνιώδη τρόπο, σε μια σύντομη συζήτηση. Επιλέξαμε οι δύο ανθρωπίνοι χαρακτήρες, ο Νίκος και η Νικόλ, να είναι κοντά στην ηλικία των παιδιών που φοιτούν στο δημοτικό σχολείο. Προσπαθήσαμε συνειδητά να αποφύγουμε τα έμφυλα στερεότυπα και να δημιουργήσουμε σύγχρονους χαρακτήρες, κοντά στην ψυχοσύνθεση των παιδιών: το ντύσιμό τους είναι ουδέτερο, τα ενδιαφέροντά τους δεν είναι στερεοτυπικά με βάση το φύλο. Ταυτόχρονα, συμπεριλάβαμε και έναν φανταστικό χαρακτήρα, το Σύννεφο, το οποίο είναι ο «φίλος» των δύο παιδιών. Το Σύννεφο, για εμάς, φέρει όλα τα στοιχεία του θεάτρου: έχει συμβολισμό, έχει κάτι μαγικό, κάτι παραμυθένιο και είναι ευέλικτο στις μεταμορφώσεις.

Προοργανωτής – Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα: «Πριν ανοίξουν οι κουρτίνες...»

Η ονομασία του βήματος αυτού είναι εμπνευσμένη από το αλφαβητάρι του θεάτρου. Στα «παρασκήνια του μαθήματος» ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής παρουσιάζει στους/στις μαθητές/-τριες τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα με έμμεσο, περιεκτικό και

κατανοητό τρόπο. Η εισαγωγική φράση που παραμένει σταθερή για το συγκεκριμένο βήμα είναι: «Εμπρός, το παιχνίδι ξεκινά!». Η λέξη «παιχνίδι», άλλωστε, κινητοποιεί τους/τις μαθητές/-τριες, οι οποίοι/-ες συνειδητοποιούν ότι ήρθε η ώρα να περάσουμε πλέον στην πράξη!

Παιχνίδια και ασκήσεις: «Κάτι για ζέσταμα!»

Στο τρίτο βήμα εξηγούνται σε απλή γλώσσα δραστηριότητες οι οποίες επιχειρήθηκε να έχουν άμεση συνάφεια με το θέμα που πραγματεύεται το μάθημα. Το έντυπο βιβλίο περιλαμβάνει συνήθως δύο δραστηριότητες. Ο Εργαστηριακός Οδηγός εμπεριέχει και άλλες ασκήσεις και παιχνίδια για κάθε ενότητα, προκειμένου να υπάρχουν πολλαπλές επιλογές για τον/ την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής, ανάλογα με τις ανάγκες και τον αριθμό των μελών της ομάδας και τη χρονική διαθεσιμότητα. Η ποικιλία του ασκησιολογίου (κινητικές ασκήσεις, ασκήσεις χαλάρωσης, εμπιστοσύνης, επικοινωνίας, συγκέντρωσης κ.ά.) επιδιώκει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Επιπλέον, σε αυτό το βήμα προστέθηκαν δύο κατηγορίες δραστηριοτήτων οι οποίες υλοποιούνται «ανάμεσα στα θρανία και «στο προαύλιο του σχολείου». Πρόκειται για δράσεις οι οποίες υλοποιούνται μέσα στη σχολική αίθουσα, όταν δεν υπάρχει δυνατότητα να μετακινηθούν στον χώρο τα θρανία και οι καρέκλες των μαθητών/-τριών, αλλά και ιδέες που μπορεί να εφαρμοστούν στο προαύλιο. Δεδομένου ότι σε πολλές περιπτώσεις δεν υπάρχουν διαθέσιμες αίθουσες πολλαπλών χρήσεων, προτείνουμε δραστηριότητες που μπορούν να υλοποιηθούν σε εναλλακτικούς χώρους.

Εκμάθηση μεθόδων και τεχνικών: «Ο θεατρικός μας χάρτης»

Στο τέταρτο βήμα παρουσιάζονται η μέθοδος και οι τεχνικές οι οποίες θα οδηγήσουν τους/τις μαθητές/-τριες στην κατανόηση των θεμάτων και των διλημμάτων που κάθε φορά διερευνούμε ως ομάδα.

Εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών: «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!»

Στο πέμπτο βήμα θέτουμε σε εφαρμογή τη μέθοδο και τις τεχνικές από τον «θεατρικό μας χάρτη». Τα φώτα και ο προβολέας σηματοδοτούν τη μετάβαση στη θεατρική πράξη. Ουσιαστικά, πρόκειται για το τρίτο κουδούνι του θεάτρου κατά το οποίο οι μαθητές/-τριες

απολαμβάνουν τη μαγεία της σκηνής, μέσα από τις επινοήσεις της στιγμής, από αυτοσχεδιασμούς και άλλες δράσεις. Καθώς πρόκειται για βιβλιοτετράδιο, ζητείται αρκετές φορές από την ομάδα να ζωγραφίσουν, να χρωματίσουν μια εικόνα, να συμπληρώσουν ένα κόμικ με λέξεις, να αντιστοιχίσουν. Το διακριτικό για αυτή τη δράση απεικονίζεται με «ένα μολύβι που γράφει».

Αναστοχαστικός διάλογος – Αξιολογικές τεχνικές: «Στον μικρό μας κύκλο»

Στο έκτο βήμα περιγράφονται δραστηριότητες με στόχο τον αναστοχασμό και την ανασκόπηση του κάθε μαθήματος. Αυτό δρομολογείται με τρόπους που εναρμονίζονται με την ηλικία των μαθητών/-τριών: μέσω συζήτησης, με απευθείας ερωτήματα προς την ολομέλεια, μέσω συμπλήρωσης απλού τύπου ερωτηματολογίων και κριτηρίων αυτοαξιολόγησης, ή μέσω επιπλέον δράσεων προκειμένου να εκμαιευτούν τα παραπάνω ζητούμενα.

Δημοσιεύσεις μαθητών/τριών: «Ανεβάζουμε στο... σύννεφο!»

Το έβδομο και τελευταίο βήμα στοχεύει στην παραγωγή ενός ατομικού ψηφιακού αποτυπώματος του/της μαθητή/-τριας. Επιλέξαμε αυτόν τον τίτλο γιατί το σύννεφο (cloud) είναι ο άυλος ψηφιακός αυτός χώρος μέσα στο διαδίκτυο, ο οποίος μπορεί να ταυτιστεί και με το Σύννεφο, τον χαρακτήρα από την πρωταγωνιστική τριπλέτα του βιβλίου μας. Ορισμένες φορές στο βήμα αυτό μπορεί να χρειαστεί και η βοήθεια του/ της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής. Στον χώρο του ψηφιακού αυτού αποθετηρίου (portfolio) συλλέγονται: ζωγραφιές, γραπτό κείμενο, ήχοι, φωτογραφίες, βίντεο.

Στο τέλος κάθε μαθήματος κρίθηκε απαραίτητο να παρατεθεί ένα «Γλωσσάρι» βασικών θεατρικών όρων (Λεξιλόγιο).

4. Συγκεντρωτικός κατάλογος Ψηφιακών Μαθησιακών Αντικειμένων (ΨΜΑ)

Μάθημα	Τύπος	Τίτλος	Περιεχόμενο
1.1	I	Σήμερα θα δουλέψουμε με...	Διαδραστική άσκηση (Χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) κρεμάλα, κουίζ
	I	Αναπνοή	Εικονογράφηση (Επιστημονική εικονογράφηση)
	I	Φωνή	Εικονογράφηση (Επιστημονική εικονογράφηση)
	I	Γίνομαι μαριονέτα	Βιντεοσκόπηση άσκησης
1.2	II	Ρόδα των συναισθημάτων	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	I	Ο πίνακας ζωντανεύει	Απεικόνιση έργου τέχνης (ελεύθερη δικαιωμάτων)
2.3	III	Κύβοι ιστοριών	Μικρά 3D παιχνίδια (3D mini games) (περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	I	Δυο χέρια σαν ένα	Βιντεοσκόπηση άσκησης
	I	Η ακροστιχίδα του Φίλου	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών), σταυρόλεξο
2.4	II	Καρτέλες σεναρίων	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα

			οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
2.5	I	Το τρίτο Σίγμα...	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) κρεμάλα
	I	Το τυμπανάκι μας	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό, τραγούδι, μουσική) (με δικαιώματα χρήσης)
	I	Το συννεφόλεξο της ομάδας	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
3.6	I	Τα τέρατα της Μυθολογίας	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
	II	Μύθοι από την αρχαία Ελλάδα	Ηχητικό (πρωτότυπο, με δημιουργία ή σύνθεση)
	I	Οδύσσεια - Εθνικό θέατρο	Βίντεο αποσπάσματος από θεατρική παράσταση (υφιστάμενο)
	I	Παίζοντας ρόλους	Απλή εικόνα/ φωτογραφία
3.7	I	Γλύπτης και άγαλμα	Βίντεο (Βιντεοσκόπηση γεγονότος)
	I	Αντιστοίχιση με φαντασία	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών). Αντιστοίχιση
3.8	I	Μία ανασκαφή	Βιντεοσκόπηση γεγονότος
	II	Αγάλματα στις πόλεις μας	Συλλογή εικόνων/ φωτογραφιών (περιλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο, με επιπλέον στοιχεία π.χ. slideshow)

	II	Η Καρυάτιδα μας μιλάει	Οπτικοποίηση (δηλ. προσομοίωση χαμηλής διαδραστικότητας) με χρήση λογισμικού/ εργαλείου
3.9	I	Μια τελετή από τα παλιά...	Βίντεο (βιντεοσκόπηση γεγονότος)
	II	Η αλεπού και ο πελαργός	Ηχητικό (πρωτότυπο, με δημιουργία ή σύνθεση)
	I	Ένας άλλος μύθος του Αισώπου	Βίντεο αποσπάσματος από θεατρική παράσταση (υφιστάμενο)
3.10	II	Οι απόψεις του Αρπατίλαου	Οπτικοποίηση (δηλ. προσομοίωση χαμηλής διαδραστικότητας). Δημιουργία με χρήση έτοιμου εργαλείου
	I	Το άρθρο 12	Πηγή – αναφορά (διαμόρφωση υφιστάμενων αρχείων κειμένου)
4.11	I	Το ήξερες πώς;...	Κείμενο
	I	Ο λαγός και η χελώνα	Ηχητικό (πρωτότυπο, με δημιουργία ή σύνθεση)
4.12	I	Βρείτε τον σκηνοθέτη	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) παζλ
5.13	II	Θέατρο και κοινωνία	Γλωσσάρι (απλή μορφή)
	I	Παιχνίδι μνήμης. Βρες τα ζευγάρια	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών). Παιχνίδι μνήμης
5.14	II	Θεατρικό Μακιγιάζ	Γλωσσάρι (απλή μορφή)

	I	Τι κάναμε σήμερα;	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) κρεμάλα
5.15	I	Αντιστοίχιση	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών) - παιχνίδι αντιστοίχισης ορισμών
	II	Τι είναι για σένα θεατρική αγωγή;	Ηχητικό (πρωτότυπο, με δημιουργία και σύνθεση)
6.16	II	Ο τροχός του χώρου	Διαδραστικό περιβάλλον, εικόνα, με χωροθετημένες πληροφορίες για εξερεύνηση (τα οποία περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	I	Ο οδηγός του σωστού θεατή	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/υλοποίηση γραφικών) ερωτήσεις σωστού/ λάθους
6.17	III	Μάσκες	Μεσαία 3D παιχνίδια (με ήρωες) (περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)
	II	Μάσκες από όλο τον κόσμο	Συλλογή εικόνων (συμπεριλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο με ένα επιπλέον στοιχείο π.χ. slideshow)
	II	Κατασκευή μάσκας Commedia dell'arte	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
6.18	I	Ο χορός των ιπποτών	Ηχητικό (υφιστάμενο ηχητικό/ μουσική)
	III	Γίνομαι ενδυματολόγος	Μεσαία 3D παιχνίδια (με ήρωες) (περιλαμβάνουν σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών)

6.19	II	Χειροποίητες κούκλες κουκλοθεάτρου	Συλλογή εικόνων (συμπεριλαμβάνεται η διαμόρφωσή τους σε ένα μαθησιακό αντικείμενο με ένα επιπλέον στοιχείο π.χ. slideshow)
	II	Φτιάχνω μια γαντόκουκλα	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	II	Φτιάχνω μια δαχτυλόκουκλα	Βίντεο tutorial (δημιουργία βίντεο με screencasting ή με τη σύνθεση εικόνων)
	I	Μαριονέτα	Βίντεο (υφιστάμενο) χωρίς ήχο
	I	Οι κούκλες κρύφτηκαν	Διαδραστική άσκηση (χωρίς σχεδίαση/ υλοποίηση γραφικών). Κρυπτόλεξο

5. Μαθήματα και Ενότητες:

προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα - επιπρόσθετο υλικό

Σύμφωνα με τον δημοσιευμένο Οδηγό Εκπαιδευτικού του Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ, 2022), το βιβλιοτετράδιο της Γ' Δημοτικού περιλαμβάνει δεκαεννιά (19) συνολικά μαθήματα, μοιρασμένα μέσα σε έξι (6) θέματα.

Θέμα 1ο: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

Μάθημα 1: Αισθάνομαι και εκφράζομαι

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συνειδητοποιούν τις δυνατότητες του σώματός τους και τη σχέση του με τον χώρο και με τους άλλους.
- Να εξερευνούν και να αναγνωρίζουν το σώμα και τις αισθήσεις τους σε ποικίλα επίπεδα και ρυθμούς κίνησης.
- Να συνεργάζονται δημιουργικά στην ομάδα και να συντονίζονται σωματικά και ρυθμικά.
- Να ελέγχουν την αναπνοή τους και να αξιοποιούν τις φωνητικές τους δυνατότητες (ένταση, χροιά, χρώμα).
- Να δοκιμάζουν τη δημιουργία διαφόρων ήχων και φθόγγων και να πειραματίζονται με τα φυσικά ηχεία του σώματός τους.

Κάτι για ζέσταμα!

Αναπνέω, αναπνέεις και... παίζουμε

Μια ακόμα εύκολη άσκηση αναπνοής που μπορεί να κάνει ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής είναι να πει στα παιδιά να πιάσουν με τα δυο τους χέρια το κεφάλι, να το κατεβάσουν λίγο και να δοκιμάσουν να προφέρουν διάφορους φθόγγους, όπως "ουου", "νννν", "εεεε" κ.λπ. Με τα χέρια ψάχνουν να δουν ποιο σημείο δονείται κάθε φορά! Στη συνέχεια, με κλειστό στόμα κάνουν ένα παρατεταμένο "μμμ" και με το δεξί τους χέρι κάνουν πολύ απαλά κοφτά χτυπηματάκια στο στέρνο τους. Τι αισθάνονται;

Άσκηση με το καλαμάκι. Τα παιδιά παίρνουν ένα καθαρό καλαμάκι και φυσάνε. Στη συνέχεια, βάζουν τα χείλη τους γύρω από το καλαμάκι, όπως όταν φυσούν. Προσπαθούν να πουν μία φράση, π.χ. «Θα ήθελα ένα ποτήρι νερό» χωρίς να φύγουν το χείλη τους από το καλαμάκι. Αισθάνονται τις δονήσεις, γύρω από τη μύτη, το στόμα τους και σε διάφορα άλλα σημεία; Είναι η αντήχηση της φωνής τους!

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Μαέστρο, πάμε!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να επαναλάβει το παιχνίδι χρησιμοποιώντας αντί για μία λέξη, ήχους ή φθόγγους.

Καθρέφτης

Ως εξέλιξη του παιχνιδιού μπορεί να γίνει ο ομαδικός καθρέφτης, όπου όλη η ομάδα σε κύκλο καθρεφτίζει ένα παιδί.

Μαριονέτες

Σε ζευγάρια, ως κουκλοπαίχτες και μαριονέτες εναλλάξ, κινούμε τις μαριονέτες μας με διάφορους τρόπους. Δοκιμάζουμε αργή και γρήγορη κίνηση. Στη συνέχεια, μπορούμε να τις βάλουμε να καθίσουν στις καρέκλες ή να ξαπλώσουν στο πάτωμα.

Εάν οι μαθητές/-τριες δυσκολευτούν στην δραστηριότητα, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να τους δείξει πώς κινείται μια μαριονέτα.

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου μπορείτε να παρακολουθήσετε τη θεατρική παράσταση *Μαριονέτες* από τους/τις μαθητές/-τριες του Ειδικού Γυμνασίου-Λυκείου ΕΑΕ Κωφών & Βαρηκόων Θεσσαλονίκης, στο Θέατρο Άνετον, τον Μάρτιο του 2006.

(Μαθητική θεατρική παράσταση *Μαριονέτες*)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-880>

Θέμα 1ο: Αισθάνομαι και εκφράζομαι στο παιχνίδι

Μάθημα 2: Παίζουμε στην ομάδα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να δείχνουν εμπιστοσύνη και σεβασμό στην ομάδα.
- Να εντάσσονται διαλεκτικά και με θάρρος στην ομάδα, αφενός δίνοντας τον απαραίτητο ζωτικό χώρο στους άλλους, αφετέρου υποστηρίζοντας τη δική τους θέση σε αυτήν.
- Να συνειδητοποιούν περισσότερο τις προτιμήσεις και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τόσο του εαυτού τους, όσο και των άλλων μελών της ομάδας.
- Να αποκτήσουν αυτογνωσία.
- Να αναγνωρίζουν τα βασικά συναισθήματα και να μπορούν να τα αποτυπώνουν καλλιτεχνικά.
- Να εκφράζονται ψυχοσωματικά και να απελευθερώνουν τις δυνατότητες της φαντασίας τους.
- Να συνυπάρχουν αρμονικά στην ομάδα και να συνεργάζονται για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ζωής.
- Να είναι εξοικειωμένοι/ες με τις τεχνικές της παγωμένης εικόνας και της παντομίμας.

[Ανάμεσα στα θρανία](#)

Παίζουμε το ίδιο παιχνίδι («Από δω ή από κει;») με τη διαφορά ότι ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δείχνει με το δεξί ή το αριστερό χέρι την κάθε επιλογή προτίμησης και οι μαθητές/-τριες υψώνουν το αντίστοιχο χέρι.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Στην Πινακοθήκη

Πριν τη δραστηριότητα «Στην Πινακοθήκη» καλό είναι να προηγηθούν μικρές ασκήσεις προετοιμασίας των παιδιών για να ανταποκριθούν καλύτερα. Για παράδειγμα, μπορούμε να διερευνήσουμε, πώς γίνεται μια πιστή αναπαράσταση/ αντιγραφή και πώς ζωντανεύει ένας πίνακας.

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 3: Το πρόσωπό μας είναι χαρούμενο πλάι στους άλλους;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συνειδητοποιούν τα κοινά σημεία και τις διαφορές με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας.
- Να εξασκούν τα αντανακλαστικά τους και την ετοιμότητά τους.
- Να λειτουργούν αρμονικά με βάση τους όρους και τους κανόνες της ομάδας.
- Να συμπεριφέρονται με ομαδικό πνεύμα/συλλογική διάθεση στο παιχνίδι.
- Να επινοούν ιστορίες με φαντασία και δομή.
- Να συνεργάζονται και να αξιοποιούν τη συνεισφορά των άλλων μελών στην ομαδική εργασία.
- Να αποδέχονται τους άλλους, να τους εμπιστεύονται και να λειτουργούν με ενσυναίσθηση.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ζωής.

Κάτι για ζέσταμα!

Η μπάλα ταξιδεύει

Στο παιχνίδι μπορεί να εισαχθεί και δεύτερη μπάλα, η οποία κυκλοφορεί ταυτόχρονα με την πρώτη ή ακόμα και τρίτη. Επιπλέον, μπορεί να δυσκολέψει ο τρόπος ανταλλαγής της μπάλας, π.χ. την πετάω με ένα χέρι.

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Σωτηρία στην αγκάλη σου!

Ένα παιδί κυνηγά όλη την ομάδα. Όταν κινδυνεύουμε να μας πιάσει, ο μόνος τρόπος να σωθούμε είναι να αγκαλιάσουμε όποιον/α έχουμε δίπλα μας. Όταν απομακρυνθεί ο κίνδυνος, μπορούμε να χωριστούμε. Αν καταφέρει να πιάσει κάποιον/α, γίνεται εκείνος/η κυνηγός (Γκόβας, 2002, σελ. 53).

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ιστορία φράση- φράση!

Πριν το παιχνίδι «φράση - φράση», επειδή στο τέλος ζητείται και παρουσίαση ως ηχοϊστορία, καλό είναι να προηγηθεί κάποια βιωματική προετοιμασία για το πώς γίνεται μια ηχοϊστορία, π.χ. να δοκιμάσουμε να κάνουμε μια μικρή ηχοϊστορία της θάλασσας.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να συμπεριληφθεί το όνομα όλων των παιδιών στη δραστηριότητα. Αν υπάρχει το χρονικό περιθώριο, μπορεί η δραστηριότητα να γίνει σε χαρτί του μέτρου με όλα τα ονόματα.

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 4: Μιλάμε στους άλλους. Αυτοί μας προσέχουν;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξασκούν τις αισθήσεις τους.
- Να συμπεριφέρονται με ομαδικό πνεύμα και συλλογική διάθεση στο παιχνίδι.
- Να πειθαρχούν στους όρους και στους κανόνες της ομάδας.
- Να επικοινωνούν με τους άλλους, με συγκέντρωση και τις αισθήσεις τους σε εγρήγορση.
- Να υιοθετούν φροντιστική στάση απέναντι στους άλλους.
- Να προσαρμόζουν το επικοινωνιακό τους στιλ, ανάλογα με τις περιστάσεις.
- Να αντιλαμβάνονται βιωματικά τα πιθανά εμπόδια στην επικοινωνία.
- Να αποκτούν δεξιότητες ζωής.

Κάτι για ζέσταμα!

Με προσέχεις;

Στόχος του παιχνιδιού «Με προσέχεις;» είναι η συγκέντρωση. Τα παιδιά χορεύουν ή περπατάνε, με ή χωρίς συνοδεία μουσικής. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τα παρατηρεί και καλεί όσα παιδιά έχουν ένα συγκεκριμένο εξωτερικό χαρακτηριστικό (π.χ. μακριά μαλλιά, ή γαλανά μάτια ή μαύρα ρούχα) να κάνουν κάτι διαφορετικό απ' ό,τι κάνει η υπόλοιπη ομάδα (π.χ να καθίσουν κάτω ή να στροβιλίζονται, ενώ οι υπόλοιποι χορεύουν). Ο ρόλος του/της εμπυχωτή/-ώτριας μπορεί να ανατεθεί διαδοχικά και σε μαθητές και μαθήτριες. Το παιχνίδι γίνεται πιο απαιτητικό με αυτόν τον τρόπο και η

προσοχή εντείνεται, γιατί τώρα πρέπει να προσέχουμε να ακούσουμε την επόμενη οδηγία, αλλά ταυτόχρονα και να συντονιζόμαστε με καινούριο εμψυχωτή κάθε φορά!

Οι φάροι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να έχει τον ρόλο του λιμανιού και το παιδί-καράβι να πρέπει να φτάσει σε αυτόν/-ήν. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής υποδέχεται με τα χέρια ανοιχτά, σαν αγκαλιά, το καράβι. Ο στόχος είναι να κατευθύνουμε το καράβι-συμμαθητή/-ριά μας στο λιμάνι, να τον/την προστατέψουμε ώστε να μην πέσει πάνω μας και όχι να εκπέμπουμε όλοι μαζί ήχους και τον/την μπερδέψουμε.

Με το παιχνίδι αυτό ενισχύεται η ακουστική συγκέντρωση. Ακούμε πραγματικά, βοηθάμε πραγματικά, συνεργαζόμαστε με τους άλλους πραγματικά.

Μια παραλλαγή του παιχνιδιού αυτού συναντάται με τον τίτλο «Το πλοίο επιστρέφει στο λιμάνι» στο βιβλίο των Faure, G. & Lascar, S. (2001), *Το θεατρικό παιχνίδι*, σελ. 48, Gutenberg.

Χαλασμένο τηλέφωνο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να συνδέσει το παιχνίδι αυτό με το πώς κάτι αλλοιώνεται από στόμα σε στόμα. Μπορεί να φέρει παραδείγματα από τη σχολική ζωή. Πόσο συχνά ένα συμβάν μεταφέρεται διαφορετικά κι αυτό δημιουργεί παρεξηγήσεις; Επίσης, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μιλά για τον σωστό τρόπο εκφοράς του λόγου, ώστε να γινόμαστε αντιληπτοί. Όταν μιλάμε γρήγορα, πολύ σιγά ή δεν μιλάμε καθαρά, δεν ακουγόμαστε καλά.

[Ανάμεσα στα θρανία](#)

Άλλα λέει η θειά μου, άλλα ακούν τ' αφτιά μου

Τα παιδιά βρίσκονται σε τριάδες. Δύο είναι οι ομιλητές και ένας ο ακροατής. Οι δύο ομιλητές μιλάνε για ένα θέμα ταυτόχρονα. Π.χ. «Πώς πέρασα το Σαββατοκύριακο;» Αφού τελειώσουν, ο ακροατής λέει τι άκουσε από τις ιστορίες.

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Pacman

Υπάρχει ένας βασικός κανόνας σε αυτό το παιχνίδι. ΔΕΝ ΤΡΕΧΟΥΜΕ! Μόνο περπατάμε. Είμαστε όλοι/ες όρθιοι/ες και υπάρχει ένας κυνηγός, ο Pacman. Ο Pacman έχει απλωμένα τα χέρια του μπροστά. Πιάνει κάποιον/α όταν με τα χέρια του/της τον/την κυκλώσει. Δεν τρέχουμε. Απλώς περπατάμε. Οριοθετούμε τον χώρο, είτε με κιμωλία είτε με χαρτοταινία ή εάν υπάρχει ήδη οριοθετημένος χώρος (π.χ. γήπεδο μπάσκετ κ.λπ.) ακόμα καλύτερα. Όσο αποχωρούν παιδιά, ο/η εκπαιδευτικός περιορίζει κι άλλο τον χώρο.

Όταν ο Pacman μάς πλησιάσει πολύ και δεν μπορούμε να ξεφύγουμε με άλλον τρόπο, λέμε το όνομα ενός άλλου παιδιού στην ομάδα (δεν μπορεί να φωνάξει το δικό του όνομα). Το όνομα πρέπει να ειπωθεί καθαρά και δυνατά. Τότε αυτομάτως ο Pacman παύει να είναι Pacman και γίνεται Pacman αυτός/ή που άκουσε το όνομά του/της. Αν όμως το όνομα που ακουστεί έχει βγει ή δεν υπάρχει, παραμένει Pacman ο ήδη υπάρχων και πιάνει το παιδί που είχε πλησιάσει. Όποιον/α πιάσει ο Pacman βγαίνει εκτός παιχνιδιού. Το παιχνίδι αυτό δεν είναι παιχνίδι ταχύτητας, αλλά παιχνίδι στρατηγικής και αντανakλαστικών. Πρέπει να είμαστε γρήγοροι στις αντιδράσεις μας, να ελέγχουμε τι συμβαίνει γύρω μας και να είμαστε σε ετοιμότητα.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Με ποιον μιλάω στο τηλέφωνο;

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί πρώτος/η να δείξει ένα παράδειγμα.

«Ναι, παρακαλώ, η ίδια, ναι. Α γεια σας, τι κάνετε; Πώς; Δεν έχω λόγια, χίλια συγγνώμη εκ μέρους του. Δεν μπορώ να καταλάβω πραγματικά πώς συνέβη αυτό. Ναι, ναι, φυσικά, έρχομαι αμέσως!» Τονίζει ότι μιλάμε αλλιώς σε κάποιον που γνωρίζουμε καλά και αλλιώς σε κάποιον άγνωστο. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής καλό είναι να έχει κάποιες ιδέες έτοιμες για να βοηθήσει τα παιδιά. Είναι ευπρόσδεκτες και πιο σουρεάλ καταστάσεις. Μας παίρνει ο πρωθυπουργός. Ένας διάσημος τραγουδιστής μάς τηλεφωνεί για να μας ζητήσει να του μάθουμε ένα μουσικό όργανο. Η Γη μάς τηλεφωνεί για να παραπονεθεί που πετάμε σκουπίδια.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να προηγηθεί μια συζήτηση για τις δεξιότητες που κάνουν πιο αποτελεσματική την επικοινωνία μεταξύ μας. Σημαντικές λέξεις ή φράσεις για μια καλή επικοινωνία: *προσοχή, συγκέντρωση, καθαρή φωνή, ευγένεια, ενδιαφέρον για τον άλλον.*

Θέμα 2ο: Με τους φίλους μου στην ομάδα

Μάθημα 5: Μπορούμε να συνεργαστούμε στην ομάδα μας;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συμμετέχουν ενεργά στις δράσεις της ομάδας.
- Να συνυπάρχουν αρμονικά στην ομάδα, δείχνοντας στους άλλους αποδοχή, εμπιστοσύνη και σεβασμό.
- Να συνειδητοποιήσουν την αξία της συνεργασίας στην ομάδα.
- Να βασίζονται στη συνεργασία και στην αλληλοβοήθεια, ώστε να ξεπερνούν τα εμπόδια.
- Να καλλιεργούν τις αφηγηματικές και αναπαραστατικές τους δεξιότητες.
- Να στοχάζονται πάνω στη σχέση αίτιου και αποτελέσματος μέσα από ένα δημιουργικό πρίσμα.
- Να αποκτούν δεξιότητες ζωής.

Κάτι για ζέσταμα!

Φέρε μου δεν ξέρω τι

Το παραμύθι «Πήγαινε δεν ξέρω που και φέρε μου δεν ξέρω τι» βρίσκεται στο βιβλίο *Μαγικά παραμύθια της Ρωσίας*, εκδ. Ερμής, 1974.

Ανάμεσα στα θρανία

Μη σου πέσει!

Όπως καθόμαστε στα θρανία μας, ένας/μία από εμάς τσαλακώνει ένα χαρτί σαν μπαλάκι και το πετάει σε έναν/μία συμμαθητή/-ριά του. Δεν μπορεί να σηκωθεί κανείς μας από τη θέση του. Δεν μπορούμε να μιλήσουμε. Το μπαλάκι-τσαλακωμένο χαρτί αλλάζει χέρια και πρέπει να μη μας πέσει κάτω! Προοδευτικά μπορούμε να προσθέσουμε περισσότερα

μπαλάκια-τσαλακωμένα χαρτιά και να αλλάζουν χέρια ταυτόχρονα. Το ζητούμενο είναι η ομάδα να κατανοήσει ότι μόνο αν συνεργαστούν όλοι και όλες, μόνο αν έχουν υπομονή, αν δεν βιάζονται, αν σεβαστούν τον/τη διπλανό/-ή τους, μόνο τότε θα πετύχει το παιχνίδι. Μόνο τότε τα τσαλακωμένα χαρτιά θα αλλάζουν χέρια και δεν θα πέσουν κάτω.

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Ρωμαίος και Ιουλιέτα

Δύο παιδιά παριστάνουν το γνωστό ζευγάρι ερωτευμένων και πρέπει να συναντηθούν περνώντας έναν τοίχο. Τα υπόλοιπα παιδιά ή κάποια παιδιά της ομάδας είναι ο τοίχος και έχουν τα μάτια τους κλειστά. Μπορούν να ανοίγουν και να κλείνουν χέρια και πόδια επιχειρώντας να παγιδεύσουν το ζευγάρι. Χρειάζεται συγκέντρωση, και προσήλωση στο στόχο, να μην περάσει το ζευγάρι! Και το ζευγάρι όμως μπορεί να συνεννοηθεί με νοήματα και τα μάτια ώστε να ξεγελάσουν τον τοίχο. Τόσο τα παιδιά του τοίχου όσο και του ζευγαριού πρέπει να συνεργαστούν για να πετύχουν τον σκοπό τους.

Κάτι για ζέσταμα!

Κίνηση και χώρος

Ακούγεται ήχος από τύμπανο (Ψηφιακό Αντικείμενο «Το τυμπανάκι μας»). Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σταματά κατά βούληση το ηχητικό απόσπασμα και ενημερώνει σε ποιο χώρο βρίσκονται οι μαθητές/-τριες, π.χ. θάλασσα, νοσοκομείο, σχολείο, χώρος συναυλιών, γήπεδο, ακριβό εστιατόριο, διαστημόπλοιο, ασανσέρ, κ.λπ. Ανάλογα με τον χώρο που βρισκόμαστε, έχουμε άλλη συμπεριφορά. Ο σκοπός της άσκησης είναι να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η συμπεριφορά μας προσαρμόζεται ανάλογα με τον χώρο στον οποίο βρισκόμαστε.

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 6: Εμπυχώνουμε την ομάδα μας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αξιοποιούν τις γνώσεις τους από άλλα γνωστικά αντικείμενα και να τις συνθέτουν σε καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.
- Να αλληλεπιδρούν με τους άλλους αρμονικά.
- Να γνωρίσουν την τεχνική του αυτοσχεδιασμού και να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με την έννοια του ρόλου στο θέατρο.
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να πληροφορηθούν τα δεδομένα των συνθηκών βάσει των οποίων θα κατανοούν, θα εξηγούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να καλλιεργούν τη δημιουργικότητά τους και να απελευθερώνουν τη φαντασία τους.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα.
- Να εκφράζονται χρησιμοποιώντας λόγο και κίνηση.

Κάτι για ζέσταμα!

Παγωμένη μυθολογία

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να διαβάσει/αφηγηθεί κάποιους μύθους στα παιδιά. Έτσι θα είναι πιο εύκολο να αναπαραστήσουν σκηνές από τη μυθολογία. Μπορεί επίσης να τους θυμίσει ότι στην Ιστορία έχουν μάθει ήδη κάποιους μύθους από την αρχαία Ελλάδα.

Αν δυσκολεύονται να βρουν τον μύθο, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει την τεχνική «ανίχνευση σκέψης».

Στην «ανίχνευση σκέψης» μια ομάδα δημιουργεί μια παγωμένη εικόνα και ο κάθε χαρακτήρας ξεχωριστά καλείται να πει δυνατά τις σκέψεις του ή τα συναισθήματά του (μερικές λέξεις μόνο). Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής τους αγγίζει στον ώμο και τότε οι χαρακτήρες μιλάνε. Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται συχνότερα στην παγωμένη εικόνα ή στο θέατρο εικόνας. Επίσης, είναι μια τεχνική που βοηθά στην προετοιμασία για αυτοσχεδιασμό. Η τεχνική αυτή δίνει τη δυνατότητα να «αποκαλύπτονται οι βαθύτερες επιθυμίες και τα κίνητρα των ρόλων» (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ. 95).

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Πρόβατα στο μαντρί

Ο καημένος ο Πολύφημος με το ένα και μοναδικό του μάτι δεν είναι εύκολο να βάλει τα πρόβατά του μέσα στο μαντρί. Έτσι τα βάζει ένα - ένα. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής οριοθετεί έναν χώρο, είτε με κιμωλία είτε με χαρτοταινία. Χωρίζει ομάδες των τεσσάρων έως έξι παιδιών, το πολύ. Ένα παιδί είναι ο Πολύφημος και τα υπόλοιπα τα πρόβατα. Τα πρόβατα έχουν κλειστά τα μάτια και ο Πολύφημος οδηγεί με λεκτικές οδηγίες τα πρόβατα μέσα στο «μαντρί». Οφείλει να προσέχει να μη χτυπήσουν τα πρόβατά του πουθενά και φυσικά να μην πέσει το ένα πάνω στο άλλο. Π.χ. «Το πρόβατο Βασίλης να κάνει τρία μεγάλα βήματα ευθεία. Ένα μικρό βήμα δεξιά. Συνεχίζει με δύο μικρά βηματάκια. Έφτασε και ανοίγει τα μάτια του. Πρόβατο Μαρία, κάνε ένα μικρό βήμα αριστερά, κ.ο.κ». Αν ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θέλει να τους κινήσει ακόμα περισσότερο το ενδιαφέρον, μπορεί να χρονομετρά κάθε Πολύφημο και στο τέλος να ανακοινώσει ποια ομάδα ήταν πιο γρήγορη, αλλά και αποτελεσματική (δεν χτύπησε κανένα πρόβατο, ο Πολύφημος ήταν σαφής στις οδηγίες κ.λπ.).

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ο 13ος άθλος του Ηρακλή

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να προτρέψει τα παιδιά να σκεφτούν μύθους με μεγαλύτερη φαντασία και πιο σύγχρονες αναφορές. Π.χ. η Ευρύσθεια, μια απόγονος

του Ευρυσθέα, βάζει έναν άθλο στην Ηράκλεια, μια απόγονο του Ηρακλή. Ο άθλος μπορεί να είναι η Ηράκλεια να βρει έναν τρόπο να μαθαίνονται γρήγορα τα νέα από το πεδίο της μάχης (άρα εφευρίσκει το κινητό τηλέφωνο). Ή ο φοβητσιάρης Ευρυσθέας αναθέτει στον Ηρακλή να βρει έναν τρόπο να μην είναι τόσο σκοτεινή η νύχτα και ο Ηρακλής φέρνει πιο κοντά στη Γη το φεγγάρι.

Γλωσσάρι

Για την έννοια του ρόλου στο θέατρο, υπάρχει ένα πολύ ωραίο βίντεο της εκπαιδευτικής τηλεόρασης από την Κατερίνα Τριανταφυλλοπούλου στην πλατφόρμα του Φωτόδεντρου.

(Θεατρική Αγωγή – Ο ρόλος στο παράθυρο)

<http://photodentro.edu.gr/video/r/8522/1661?locale=el>

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 7: Παίζουμε στο θεατρικό παιχνίδι

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να οξύνουν την παρατηρητικότητα και την οπτική μνήμη τους.
- Να κινούνται και να αλληλεπιδρούν σε αρμονία με τον χώρο.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε παιγνιώδεις, αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις, βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα.
- Να αξιοποιούν θεατρικά και να πειραματίζονται κινησιολογικά με την καλλιτεχνική μορφή του αγάλματος.
- Να καλλιεργούν τις μεταγνωστικές τους δεξιότητες.
- Να αναγνωρίζουν και να κατονομάζουν τα συναισθήματά τους.
- Να διαμορφώνουν τον σκηνικό τους χώρο, σύμφωνα με τις ανάγκες της ιστορίας που παρουσιάζουν.

Το πρώτο κουδούνι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να δείξει στα παιδιά φωτογραφίες αγαλμάτων από διάφορες χρονικές περιόδους της τέχνης. Θα μπορούσε το θέμα αυτό να δουλευτεί διαθεματικά, σε συνεργασία με τον/τη συνάδελφο των εικαστικών.

Ακόμα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ηχητικό ερέθισμα το τραγούδι του Φοίβου Δεληβοριά «Ήταν ένα άγαλμα» από την παράσταση κουκλοθεάτρου της Παραμυθοχώρας *Η πόλη που έδωσε τον πόλεμο* (Αντώνης Παπαθεοδούλου). Με το τραγούδι αυτό η ομάδα μπορεί να παίξει μουσικοκινητικά.

Κάτι για ζέσταμα!

Οι λεπτομέρειες κάνουν τη διαφορά

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ρωτά τα παιδιά διάφορες λεπτομέρειες. Ρωτά για τον χώρο, αλλά εστιάζει και στα μέλη της ομάδας.

Τυφλό άγαλμα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χωρίζει ομάδες των 4, 5 ή 6 ατόμων. Κάθε φορά σηκώνονται δύο αντίπαλες ομάδες παιδιών. Το πρώτο παιδί της ομάδας παίρνει μια στάση και μένει ακίνητο. Οι υπόλοιποι έχουν τα μάτια τους κλειστά και βρίσκονται σε μια γραμμή πίσω του/της. Όταν ο/η πρώτος είναι έτοιμος/η λέει «Έτοιμος/η» και τότε το επόμενο παιδί με τα μάτια κλειστά ψηλαφίζει το «άγαλμα» και προσπαθεί να αντιγράψει τη στάση του. Λέει «Έτοιμος/η» και συνεχίζεται μέχρι το τελευταίο παιδί της ομάδας. Κάθε ομάδα θα κριθεί από το κοινό ως προς την ταχύτητα και την ακρίβεια αναπαράστασης του αγάλματος.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Μια νύχτα στο μουσείο...

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπει στον ρόλο Αφροδίτης. Με μια κατάλληλη μουσική υπόκρουση καθοδηγεί τα παιδιά να ξεπαγώσουν αργά. «Ένα άγαλμα έχει μείνει για χρόνια ακίνητο. Είναι δύσκολο να κινηθεί αμέσως και γρήγορα. Αρχίζεις να νιώθεις τα δάχτυλα των χεριών σου και αργά τα κινείς. Μπορείς να περιστρέψεις τον καρπό σου και η κίνηση ανεβαίνει σιγά σιγά σε ολόκληρο το χέρι. Τώρα ανεβοκατεβάζεις αργά τους ώμους σου για να ξεμουδιάσεις. Μπορείς να κινήσεις τα χέρια σου με μεγαλύτερη ελευθερία... Έπειτα ξεδιπλώνεις τη σπονδυλική σου στήλη σπόνδυλο - σπόνδυλο... Ξεμουδιάζει το κεφάλι και το πρόσωπο... Αρχίζεις να περπατάς».

Πρόσθετες πληροφορίες

Το θεατρικό παιχνίδι είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της παιδαγωγικής του θεάτρου. Αναπτύσσεται σε τέσσερις φάσεις κατά τις οποίες ο/η εκπαιδευτικός του θεάτρου

έχει τον ρόλο του/της εμπυχωτή/ώτριας. «Ο ρόλος του δασκάλου σ' όλες τις φάσεις είναι ρόλος εμπυχωτή και όχι παρεμβατικός. Ο εμπυχωτής συμμετέχει στις συγκινήσεις και στα δρώμενα του Θ.Π. χωρίς να τα καθορίζει, να τα επιβάλλει ή να τα αξιολογεί» (Κουρετζής, Λ., & Άλκηστις (1993), *Θεατρική Αγωγή 1. Βιβλίο για το δάσκαλο*, σελ. 171, ΟΕΔΒ].

Το θεατρικό παιχνίδι αναπτύσσεται σε τέσσερις φάσεις. Η πρώτη φάση είναι η φάση της απελευθέρωσης. Περιλαμβάνει παιχνίδια που σκοπό έχουν να δώσουν τη δυνατότητα στους παίκτες να αισθανθούν καλά, να δεθούν ως ομάδα και να νιώσουν εμπιστοσύνη. «Είναι η πρώτη φάση, που σκοπό έχει μέσα από παιχνίδια και ασκήσεις, να δημιουργήσει κλίμα ευχαρίστησης και ενός ιδιότυπου απελευθερωτικού ενθουσιασμού και επικοινωνίας στην ομάδα, αλλά και εξοικείωσης με θεατρικές ικανότητες» (Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, σελ. 95, Αθήνα]. Η πρώτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού αναπτύσσεται στο 3ο βήμα: «Κάτι για ζέσταμα».

Η δεύτερη φάση του θεατρικού παιχνιδιού είναι η φάση της αναδημιουργίας ρόλων και καταστάσεων. Στη φάση αυτή τα παιδιά ξεκινούν την εξερεύνηση στον μαγικό κόσμο του θεάτρου και της φαντασίας. «Προκύπτει είτε ως φυσική συνέχεια μιας δραστηριότητας της ομάδας που συνεχίζεται από την πρώτη φάση, είτε αρχίζει μετά το τέλος της προηγούμενης φάσης με ένα λεκτικό ή σωματικό αυτοσχεδιασμό του εμπυχωτή...» [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, σελ. 100, Αθήνα]. Τα παιδιά επιλέγουν τους ρόλους τους και ξεκινούν ένα αυτοσχεδιαστικό παιχνίδι. Η ιστορία διαμορφώνεται ενώ παίζεται και γι' αυτό έχει τη δυναμική να αλλάξει. Αυθόρμητα δοκιμάζουν λύσεις και ιδέες, η φαντασία τους λειτουργεί στον μέγιστο βαθμό και φτιάχνουν έναν δικό τους φανταστικό κόσμο, όπως τον ονειρεύονται. «Ο στοχασμός όμως στη δεύτερη φάση δεν προκύπτει με τη διακοπή του παιχνιδιού από τον εμπυχωτή» [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, σελ. 100, Αθήνα]. Η δεύτερη φάση του θεατρικού παιχνιδιού αποτελεί το πρώτο μέρος του 5ου βήματος «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!».

Η τρίτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού είναι η σκηνική αυτοσχέδια δράση. Κατά τη διάρκεια της φάσης αυτής τα παιδιά παρουσιάζουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους ένα απόσπασμα από τη δεύτερη φάση, είτε μια δράση εμπνευσμένη από τη φάση που προηγήθηκε. Είναι ένα θεατρικό δρώμενο, ένας σκηνικός αυτοσχεδιασμός, που δεν είναι ολοκληρωμένος και σε τελική μορφή, και εμπεριέχει τη δυναμική της συνεχούς αλλαγής.

«Βασικό ζητούμενο κατά τη σκηνική παρουσίαση του αυτοσχεδιασμού είναι η απόκτηση αίσθησης του εκάστοτε ρόλου και των καταστάσεων και η έκφραση μέσα από τις παύσεις, τις σιωπές και την αλλαγή στο ρυθμό» [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, σελ. 104, Αθήνα]. Η τρίτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού αναπτύσσεται μέσα από τη δεύτερη δραστηριότητα του βήματος 5 «Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!».

Η τέταρτη και τελευταία φάση του θεατρικού παιχνιδιού είναι η φάση της αποτίμησης του εργαστηρίου. Είναι η φάση κατά την οποία τα παιδιά εκτός ρόλου σκέφτονται όσα διαδραματίστηκαν, αξιολογούν τη συμπεριφορά τους και τη στάση τους, εκφράζουν τις απόψεις τους και τα συναισθήματά τους. «Ένας απολογιστικός διάλογος επιτρέπει στα παιδιά ως φυσικά πρόσωπα να εκφράσουν τις απόψεις τους για την πορεία του παιχνιδιού και τις διαπροσωπικές σχέσεις στην ομάδα, αναλαμβάνοντας την ευθύνη των παρατηρήσεών τους [...]. Κατανοώντας έτσι τις διαδικασίες που ακολούθησαν, επαναπροσδιορίζουν τους στόχους και επανασχεδιάζουν το παιχνίδι τους» [Παπαδόπουλος, Σ. (2010), *Παιδαγωγική του Θεάτρου*, σελ. 105, Αθήνα]. Η τέταρτη φάση του θεατρικού παιχνιδιού είναι η συζήτηση και οι δραστηριότητες του 6ου βήματος «Στον μικρό μας κύκλο!».

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 8: Ερευνούμε στη διερευνητική δραματοποίηση

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξοικειωθούν με τη θεατρική σύμβαση και τον θεατρικό ρόλο, το περιεχόμενο και τους τρόπους έκφρασής τους (λόγος, κίνηση, μιμική).
- Να διακρίνουν τα γνωρίσματα της προσωπικότητας του ρόλου τους και να επινοήσουν τη «βιογραφία» των ρόλων, βάσει της οποίας θα κατανοούν και θα ερμηνεύουν τα κίνητρα και τη συμπεριφορά του ρόλου τους.
- Να ερευνούν και να στοχάζονται μέσω των τεχνικών της διερευνητικής δραματοποίησης και να οδηγούνται σε πιο βαθιά κατανόηση της πραγματικότητας και των ανθρώπινων σχέσεων.
- Να επινοούν και να συμμετέχουν σε φαντασιακές, παιγνιώδεις και αυτοσχέδιες σκηνικές δράσεις, βιώνοντας τη συνύπαρξη στην ομάδα με φιλόστοργη σκέψη.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση, με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές - δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.
- Να στοχάζονται πάνω σε ζητήματα που αφορούν τον πολιτισμό και τις ποικίλες εκφάνσεις του.

Κάτι για ζέσταμα!

Βασιλιά, βασιλιά, με τα δώδεκα σπαθιά

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής βάζει τα παιδιά να γίνονται βασιλιάδες με τη σειρά. Προτείνει στην υπόλοιπη ομάδα διάφορα επαγγέλματα για να τα δείξουν με παντομίμα: οδοντίατρος, οδηγός λεωφορείου, ψαράς, κομμωτής/ώτρια, γιατρός, ακροβάτης, μουσικός, χορευτής/εύτρια κ.λπ. Τα τελευταία επαγγέλματα που θα προτείνει θα πρέπει να είναι αρχαιολόγος, φύλακας μουσείου, συντηρητής έργων τέχνης. Καθώς τα επαγγέλματα αυτά είναι δύσκολα, θα μπορούσε να έχει προηγηθεί συζήτηση ή η το μάθημα να έχει δουλευτεί διαθεματικά με τα εργαστήρια δεξιοτήτων στη θεματική «Δημιουργώ και καινοτομώ» και στην υποενότητα «Επιχειρηματικότητα – Αγωγή σταδιοδρομίας. Γνωριμία με επαγγέλματα» που ανήκει στην ύλη της Γ' Δημοτικού.

Ένα ενδιαφέρον παιχνίδι σχετικά με τις ανασκαφές υπάρχει και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα Φωτόδεντρο.

(Σε μια αρχαιολογική ανασκαφή...)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-9415>

Καθρέφτες αγαλμάτων

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει φέρει μαζί του/της φωτογραφίες αγαλμάτων. Αν υπάρχει δυνατότητα προβολής σε προτζέκτορα, έχει φροντίσει να φέρει τις εικόνες σε ψηφιακή μορφή. Μπορεί να χρησιμοποιήσει και τις εικόνες του βιβλίου της ιστορίας της Γ' Δημοτικού. Προτείνουμε τα αγάλματα να είναι από διαφορετικές ιστορικές περιόδους και πολιτισμούς, καθώς και από διαφορετικά υλικά. Ενδεικτικά προτείνουμε κάποιες φωτογραφίες.

Σχολικοί αρχαιολόγοι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει βάλει τέσσερα έως έξι μικρά κομμάτια πανιών στο πάτωμα. Κάτω από αυτά έχει κρύψει διάφορα μικρά πράγματα, αλλά μόνο σε δύο από αυτά υπάρχουν «σχολικά πράγματα» (γόμα, ξύστρα, μολύβι κ.λπ.). Τα παιδιά σε ρόλο αρχαιολόγων γυρνούν γύρω από τα πανιά και χωρίς να τα ανοίξουν, προσπαθούν να καταλάβουν από το σχήμα τους σε ποιο κομμάτι πανιού μπορεί να βρίσκονται αυτά που

ψάχνουν. Έχουν δύο ευκαιρίες να ανακαλύψουν τα ευρήματα. Μπορούν να ανοίξουν μόνο δύο πανιά. Αν υπάρχει χρόνος και τα παιδιά έχουν ιδέες, μπορεί να γίνει κι ένας μικρός αυτοσχεδιασμός αφού βρουν τα αντικείμενα. «Αυτή είναι η ξύστρα που ψάχναμε εδώ και χρόνια. Βρέθηκε στην πιο σκοτεινή γωνιά της αίθουσας και απ' ό,τι βλέπω ανήκει στον Αντώνη που έχει φύγει από το δημοτικό εδώ και πέντε χρόνια! Πολύ παλιό εύρημα αλήθεια!»

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ένα απροσδόκητο εύρημα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να έχει βιντεοσκοπήσει το μήνυμα και να το δείξει στον προτζέκτορα. Όταν τα παιδιά μπουν σε ρόλο αρχαιολόγων, παίζει μαζί τους και τα καθοδηγεί στο πώς δουλεύει ένας αρχαιολόγος. Σκάβουν, συζητούν, κάνουν προσεκτικές κινήσεις. Ξαφνικά το άγαλμα θα βρεθεί! Μπορεί να είναι είτε σε φωτογραφία, είτε να προβληθεί σε προτζέκτορα. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συμμετέχει στο παιχνίδι και τονίζει στα παιδιά ότι πρέπει να είναι προσεκτικά. «Πρόσεχε τα πόδια του αγάλματος. Μην το σέρνεις. Καθάρισέ το προσεκτικά από τα χώματα». Κάποια στιγμή ακούγεται ένα ηχογραφημένο μήνυμα (στην περίπτωση της φωτογραφίας) είτε το άγαλμα «μιλά» στον προτζέκτορα.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα πάρει τον ρόλο του αγάλματος που θα ανακριθεί. Προτείνεται να έχει κάποιο χαρακτηριστικό όταν βρίσκεται σε ρόλο, π.χ. ένα λευκό πανί, μια λευκή χαρτοπετσέτα στο κεφάλι κ.λπ. Είναι προετοιμασμένος/η να απαντήσει σε ρόλο της Καρυάτιδας. Θα πρέπει να τους αποκαλύψει σταδιακά ότι έχει μια ξενιτεμένη αδελφή και να τους πει την ιστορία της.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής περνά από τον διάδρομο της συνείδησης σε ρόλο Καρυάτιδας. Στο τέλος μπορεί να ανακοινώσει ή όχι την απόφασή του/της.

Πρόσθετες πληροφορίες

Προτείνεται όλο το μάθημα να δουλεутεί διαθεματικά με το μάθημα της Ιστορίας και σε συνεννόηση με τον/τη δάσκαλο/α. Να δοθεί έμφαση στα κομμάτια ανασκαφή, μουσείο και

ελληνικά έργα τέχνης που βρίσκονται σε άλλες χώρες. Το μάθημα μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά με τα εργαστήρια δεξιοτήτων στον κύκλο «Φροντίζω το περιβάλλον» και στη θεματική ενότητα «Παγκόσμια και τοπική πολιτιστική κληρονομιά» που βρίσκεται στην ύλη της Γ' Δημοτικού.

Η Παγκόσμια Ημέρα Μνημείων και Τοποθεσιών, επίσης γνωστή ως Παγκόσμια Ημέρα Κληρονομιάς, είναι διεθνής ημέρα εορτασμού που λαμβάνει χώρα στις 18 Απριλίου κάθε έτους σε όλο τον κόσμο. Στις 15 Οκτωβρίου γιορτάζεται η Ευρωπαϊκή Ημέρα Συντήρησης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Το παραμύθι του Αλέξη Κυριτσόπουλου *Μία +5 Καρυάτιδες* (εκδ. Κέδρος) μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί στο μάθημα από τον/την εκπαιδευτικό Θεατρικής Αγωγής.

Η διερευνητική δραματοποίηση ανήκει στις μεθόδους της παιδαγωγικής του θεάτρου. Μέσω αυτής τα παιδιά ασχολούνται με ένα θέμα και το διερευνούν χρησιμοποιώντας τις θεατρικές τεχνικές της μεθόδου. Οι τεχνικές αυτές προσφέρουν καλλιτεχνική και βιωματική εμπλοκή των παιδιών και τους βοηθούν να εκφραστούν και να αναζητήσουν τις δικές τους απαντήσεις σε διλήμματα.

Η διερευνητική δραματοποίηση αναπτύσσεται σε πέντε στάδια (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 126-135). Αρχικά έχουμε το στάδιο «Δημιουργία ομάδας» (ταυτίζεται με το βήμα 3 του μαθήματος). Δεύτερο είναι το στάδιο «Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον» (πρώτη δραστηριότητα βήματος 5). Ακολουθεί το τρίτο στάδιο της «Δημιουργίας δραματικού - νέου περιβάλλοντος» (δεύτερη δραστηριότητα βήματος 5). Το στάδιο 4 είναι η «Αξιολόγηση» (βήμα 6 του μαθήματος) και τελευταίο το στάδιο 5, η «Παρουσίαση».

Στο παρόν μάθημα το κίνητρο για θεατρική διερεύνηση αποτέλεσε ένα αρχαίο ελληνικό άγαλμα της κλασικής περιόδου. «Μορφές κινήτρων για θεατρική διερεύνηση μπορούν να αποτελέσουν ένα εικαστικό έργο (ζωγραφικός πίνακας, γλυπτό, κατασκευή)» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 123).

Οι τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν στο μάθημα ήταν ο Μανδύας του ειδικού (Mantle of the expert), η Ανακριτική καρέκλα ή Καρέκλα των αποκαλύψεων (Hot seating), Δάσκαλος σε ρόλο (Teacher-in-Role) και ο Διάδρομος της συνείδησης (Conscience Alley).

Η τεχνική του Μανδύα του ειδικού (την οποία η Dorothy Heathcote εξέλιξε σε μέθοδο) δίνει στα παιδιά τον ρόλο των ειδικών σε ένα συγκεκριμένο πεδίο. Μέσα από

αυτόν τον ρόλο θα ερευνήσουν, θα κάνουν υποθέσεις και θα συζητήσουν ώστε να καταλήξουν σε συμπεράσματα. «Η παρουσία του δασκάλου είναι σημαντική, καθώς, σε θεατρικό ρόλο ή εκτός ρόλου, ανατροφοδοτεί με τις ερωτήσεις του και δημιουργεί τις προϋποθέσεις, ώστε τα παιδιά να αναλαμβάνουν την έρευνα με πίστη στις δυνάμεις τους» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 268).

Στην τεχνική της Ανακριτικής καρέκλας ο ήρωας κάθετα σε μια καρέκλα και απαντά σε ρόλο στις ερωτήσεις που του θέτει η ομάδα (η οποία μπορεί να είναι εντός ή εκτός ρόλου). «Η τεχνική διευκολύνει τους συμμετέχοντες να αντιληφθούν τα κίνητρα ενός ρόλου και τις διαθέσεις του, ενώ τους βοηθάει να εμβαθύνουν στη διερεύνηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς» (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ. 91).

Ο Δάσκαλος σε ρόλο είναι μια τεχνική κατά την οποία ο/η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει τον ρόλο ενός από τους ήρωες και παίζει μαζί με τα παιδιά, ανατρέποντας έτσι την παραδοσιακή σχέση δασκάλου - μαθητή. Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποιους από τους στόχους της τεχνικής, όπως αυτοί αναλύονται στο βιβλίο των Αυδή και Χατζηγεωργίου [Αυδή, Α., & Χατζηγεωργίου, Μ. (2018), *Όταν ο δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο*, σελ. 43, Μεταίχμιο]. Μέσω της τεχνικής αυτής ο/η δάσκαλος/α βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να χτίσουν τον φανταστικό κόσμο του δράματος, τους κινεί το ενδιαφέρον και τους εμπλέκει συναισθηματικά. Μπορεί να εστιάζει στο θέμα της ιστορίας και να αναπτύσσει περαιτέρω την πλοκή της. Προκαλεί με τις κατάλληλες ερωτήσεις εκ των έσω τη σκέψη των μαθητών/τριών, ώστε να διερευνήσουν ένα θέμα, προωθεί τον αναστοχασμό και ενθαρρύνει την επικοινωνία μεταξύ των συμμετεχόντων/ουσών, ώστε όλοι μαζί να βρουν μια λύση στο πρόβλημα που τίθεται στο δράμα.

Τέλος, ο Διάδρομος της συνείδησης είναι μια τεχνική που χρησιμοποιείται όταν ήρωας βρίσκεται σε δίλημμα. Τα παιδιά σχηματίζουν δύο παράλληλες σειρές και μέσα από τον διάδρομο που σχηματίζεται περνά ο ήρωας. Ακούγονται αντικρουόμενες απόψεις από τις δύο πλευρές του διαδρόμου. «Με την τεχνική αυτή, που μπορεί να δημιουργήσει μεγάλη δραματική ένταση, οι συμμετέχοντες βιώνουν εδώ και τώρα τη στιγμή της απόφασης και εμβαθύνουν στο πρόβλημα» (Αυδή & Χατζηγεωργίου, 2007, σελ. 92).

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 9: Δοκιμάζουμε θεατρικές τεχνικές

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να καλλιεργήσουν την ενσυναίσθησή τους και να συνειδητοποιήσουν την έννοια της συμπερίληψης.
- Να λειτουργούν στην ομάδα με όρους ανεκτικότητας και αποδοχής του διαφορετικού.
- Να ερευνούν και να στοχάζονται μέσω των τεχνικών της διερευνητικής δραματοποίησης και να οδηγούνται σε πιο βαθιά κατανόηση της πραγματικότητας και των ανθρώπινων σχέσεων.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο του θεατρικού ρόλου τις ανθρώπινες σχέσεις και συγκρούσεις, μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές - δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.

Κάτι για ζέσταμα!

Ποιος είμαι;

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κάνει μια συζήτηση εξηγώντας τη διαφορά του χιούμορ από την κοροϊδία. Δεν μιμούμαστε τα φυσικά ελαττώματα (ψεύδισμα, κύφωση, αναπηρίες κ.λπ.). Αν υπάρχει στην τάξη παιδί με σοβαρή αναπηρία ή ο/η εκπαιδευτικός θεωρήσει ότι η δραστηριότητα μπορεί να ταραξεί κάποια παιδιά, την παραλείπει.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ανακαλύπτοντας τους ήρωές μας

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να έχει μαζί του/της όλα αυτά τα αντικείμενα, ώστε να εισαγάγει τα παιδιά στο δράμα. Προτείνεται τα αντικείμενα να είναι

καλαίσθητα και προσεγμένα, ώστε να «ταξιδέψουν» τα παιδιά και να ανοίξουν τους δρόμους της φαντασίας.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σε ρόλο Σοφής Κουκουβάγιας μπορεί να τροφοδοτεί και να συντονίζει τη συζήτηση.

Η γιορτή της συμφιλίωσης

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κατευθύνει τα παιδιά, μιλώντας τους για το τι είναι μια τελετή (γάμος, βάπτισμα, ορκωμοσία για πτυχίο), ώστε να ετοιμάσουν ένα δρώμενο με τα χαρακτηριστικά μιας τελετής.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να θιχτούν θέματα διαφορετικότητας πάνω στο φαγητό με σκοπό να αναδυθεί το θέμα της συμπερίληψης (διατροφικές συνήθειες, θρησκευτικές επιλογές, θέματα υγείας, περιορισμοί λόγω ηλικίας κ.λπ.). Είναι σημαντική η έγνοια να καλυφθούν οι ανάγκες όλων. Να μην αποκλείεται κανείς και να μην καταπιέζεται κανείς. Όταν σκέφτεσαι τι θα φάει ο άλλος, έχεις ήδη μπει στη θέση του.

Πρόσθετες πληροφορίες

Το μάθημα βασίστηκε πάνω στον μύθο του Αισώπου «Η αλεπού και ο πελαργός». Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, έχοντας δουλέψει με τον μύθο μέσω της διερευνητικής δραματοποίησης, μπορεί να πει στα παιδιά να παρουσιάσουν τον μύθο με κουκλοθέατρο ή με θέατρο σκιών (βλέπε μάθημα 19). Επίσης, προτείνεται το βιβλίο *Τα παπούτσια των άλλων* της Άλκηστις Χαλικιά (εκδ. Ίκαρος), όπου θίγεται το θέμα της αποδοχής, της ενσυναίσθησης και της αμοιβαίας κατανόησης. Μπορούν να δραματοποιηθούν αποσπάσματα της ιστορίας.

Στο μάθημα αυτό χρησιμοποιήθηκαν διάφορες θεατρικές τεχνικές, ώστε τα παιδιά μέσα από βιωματικές και συμμετοχικές δραστηριότητες να οδηγηθούν σε νέα κατανόηση. Οι τεχνικές που αξιοποιήθηκαν είναι οι εξής: Προσωπικά αντικείμενα (Objects of

character), Συλλογικός ρόλος (Collective Character), Δάσκαλος σε ρόλο (Teacher-in-Role), Τελετουργία (Ceremony) και Ομαδική ζωγραφική (Collective Drawing).

Στην τεχνική Προσωπικά αντικείμενα (Objects of Character) «Ένας ρόλος εισάγεται από τη δασκάλα ή χτίζεται από την ομάδα μέσα από προσωπικά αντικείμενα» (Αυδή, 2007, σελ. 90). Με τα αντικείμενα ως εφελήριο, τα παιδιά χτίζουν τον ρόλο και τον χαρακτήρα του.

Στην τεχνική του Συλλογικού ρόλου (Collective Character) μια ομάδα παιδιών υποδύεται έναν ρόλο συλλογικά. Δύο συλλογικοί ρόλοι μπορούν να συνδιαλέγονται μεταξύ τους ή να συνδιαλέγονται και με τον Δάσκαλο σε ρόλο. «Το πλεονέκτημα της τεχνικής είναι ότι γίνεται ένα πολυπρισματικό κάτοπτρο στη θέαση του κόσμου» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 259).

Οι συμμετέχοντες στο δράμα δημιουργούν ένα τελετουργικό με συγκεκριμένη δομή για να σηματοδοτήσουν ένα σημαντικό γεγονός. «Οι τελετές και τα τυπικά αποσκοπούν στο να αναδείξουν και να επικυρώσουν τις σημαντικές αξίες της κοινότητας, καθιστώντας κοινωνούς τους συμμετέχοντες... Η τελετουργία δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον για να εκφραστούν και να μοιραστούν κορυφαία νοήματα ανάμεσα στα μέλη μιας κοινότητας» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 279).

Στην τεχνική Ομαδική ζωγραφική (Collective Drawing) οι συμμετέχοντες στο δράμα μπορούν να ζωγραφίσουν έναν χώρο ή πρόσωπα του δράματος. «Η ζωγραφιά απεικονίζει τις ιδέες που συζητήθηκαν» (Neelands, 1990, σελ. 14). Στο συγκεκριμένο μάθημα η τεχνική χρησιμοποιήθηκε με αναστοχαστικό χαρακτήρα.

Θέμα 3ο: Μπαίνουμε σε ρόλο και κάνουμε κάτι. Μετά σκέφτομαι όσα κάναμε

Μάθημα 10: Μαθαίνουμε να ρωτάμε. Μαθαίνουμε να απαντάμε

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να ευαισθητοποιούνται για την αξία της δημοκρατίας, των κοινωνικών διεκδικήσεων, της ελευθερίας και του κοινού καλού.
- Να αντιμετωπίζουν στο πλαίσιο ενός θεατρικού ρόλου ένα ζήτημα που απαιτεί λύση με αρμονικό-συναινετικό τρόπο, υπό το πρίσμα της διαλεκτικής του διαλόγου.
- Να διερευνούν στο πλαίσιο θεατρικού ρόλου την κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα μέσα από βιωματικές, συμμετοχικές, ανακαλυπτικές, κριτικοστοχαστικές, παραστατικές - δραματικές διαδικασίες μάθησης και να οδηγούνται σε νέα κατανόηση.
- Να στοχάζονται πάνω στις έννοιες των κανόνων και της δημοκρατίας, των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων, τόσο στο πλαίσιο του μαθήματος όσο και στην κοινωνία.

Κάτι για ζέσταμα!

Ο βασιλιάς λέει!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να παίξει και μια παραλλαγή του παιχνιδιού αυτού. Όταν ο βασιλιάς λέει «Ο βασιλιάς λέει να σηκωθείτε όρθιοι», τα παιδιά παραμένουν καθιστά. «Ο βασιλιάς λέει να γελάσετε», τα παιδιά κάνουν ότι κλαίνει. Κάνουν δηλαδή το αντίθετο και δείχνουν ανυπακοή στον βασιλιά.

Το αόρατο μάτι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κινείται ανάμεσα στα παιδιά που περπατούν κρατώντας μια μάσκα, ένα τεράστιο χάρτινο μάτι, ένα φακό, κάτι που να παριστάνει το

Αόρατο Μάτι. Το σηκώνει ψηλά και τότε όσα παιδιά θεωρούν ότι τα κοιτά αλλάζουν έκφραση και περπάτημα.

Ανάμεσα στα θρανία

Ο κανόνας του βασιλείου

-Να μπει στο βασίλειό μου όποιος μου δώσει ένα μήλο, αλλά όχι όποιος μου δώσει ένα αχλάδι.

-Σου δίνω Φράουλα, μπαίνω;

-Όχι.

-Σου δίνω μπάλα, μπαίνω;

-Ναι.

-Το βρήκα! Μπαίνει όποιος σου δώσει κάτι στρογγυλό.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέει στην ομάδα να σκεφτούν τα χαρακτηριστικά του μήλου. Είναι φρούτο, είναι κόκκινο, είναι στρογγυλό. Δοκιμάζουν να δώσουν στον βασιλιά πράγματα με αυτά τα χαρακτηριστικά και βλέπουν ποιος είναι τελικά ο κανόνας για να μπουν. Μερικοί κανόνες: «Μπαίνει το κουλούρι, αλλά όχι η τούρτα» (μπαίνει δηλαδή ό,τι περιέχει αλεύρι). «Μπαίνει το μολύβι, αλλά όχι το στίλο» (μπαίνει δηλαδή ό,τι είναι ξύλινο). «Μπαίνει η αγελάδα, αλλά όχι το καγκουρό» (μπαίνει δηλαδή ό,τι έχει τέσσερα πόδια).

Στο προαύλιο του σχολείου μας

Κλέφτες και αστυνόμοι

Τα παιδιά χωρίζονται σε δύο ομάδες. Οι περισσότεροι είναι οι κλέφτες και οι λίγοι οι αστυνόμοι. Οι αστυνόμοι κυνηγούν τους κλέφτες, οι οποίοι έχουν κι ένα «σπίτι» για να ξεκουράζονται. Όταν είναι στο σπίτι τους, δεν μπορούν να τους πιάσουν οι αστυνόμοι. Όταν ένας αστυνόμος πιάσει έναν κλέφτη, τον οδηγεί στη «φυλακή». Οι άλλοι κλέφτες μπορούν να ελευθερώσουν τους φυλακισμένους αν τους ακουμπήσουν και πουν «ξελέ».

Όταν οι φυλακισμένοι κλέφτες γίνουν πολλοί, μπορούν να πιαστούν χέρι χέρι, να φτιάξουν μια μεγάλη αλυσίδα και να φτάσουν μέχρι το σπίτι. Τότε ο ελεύθερος κλέφτης, ακουμπώντας μόνο έναν, έχει ελευθερώσει όλους τους κλέφτες. Δεν επιτρέπεται στους αστυνομικούς να φρουρούν τους φυλακισμένους. Το παιχνίδι τελειώνει όταν φυλακιστούν όλοι οι κλέφτες, πράγμα δύσκολο...

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Εισαγωγή στην υπόθεση

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής προτείνεται να μπει σε ρόλο και να πει σε ευθύ λόγο τις εντολές, σαν να βγάζει διάγγελμα. Καλό θα ήταν να φορά αξεσουάρ που παραπέμπουν στον ρόλο και να έχει κάτι σαν ντουντούκα (ένα χωνί μπορεί να παίξει αυτόν τον ρόλο).

Το μυστικό συμβούλιο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σε ρόλο του δασκάλου Αντώνη συμμετέχει στο συμβούλιο των παιδιών. Μέσα από τον ρόλο του τροφοδοτεί, δίνει ιδέες και συντονίζει τη συζήτηση.

Η πρώτη και δεύτερη δραστηριότητα βασίζονται στις τεχνικές της Οπτικής γωνίας (This way/that way) και Συμβούλιο (Meetings).

Στην Οπτική γωνία οι ρόλοι λένε την άποψή τους για τα γεγονότα κι έτσι βλέπουμε και τη δική τους άποψη. «Η τεχνική εξοικειώνει τα παιδιά με την έννοια της υποκειμενικότητας στην ερμηνεία των πραγμάτων και φωτίζει τους πιθανούς κοινωνικούς, πολιτικούς, εθνικούς, ιδεολογικούς και προσωπικούς λόγους που τη διαμορφώνουν... φανερώνονται οι προσωπικές σκοπιμότητες και κοινωνικοπολιτικές αντιλήψεις των χαρακτήρων» (Παπαδόπουλος, 2010, σελ. 261).

Στο Συμβούλιο οι συμμετέχοντες βρίσκονται σε ρόλο και ακούγονται απόψεις και ιδέες. Σχεδιάζουν κάποια δράση και προτείνουν λύσεις για προβλήματα που έχουν προκύψει. «Η τεχνική δίνει έμφαση στη διαπραγμάτευση και στη διατύπωση υποθέσεων. Είναι ένας χρήσιμος τρόπος να σκεφτούν ήρεμα εναλλακτικές και να ξεκινήσουν/συνοψίσουν μια ιστορία» (Neelands, 1990, σελ. 24).

Και πώς τελειώνει το παραμύθι;

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής εξηγεί στα παιδιά ότι η λύση πρέπει να είναι εφικτή και πραγματοποιήσιμη. Οι μαγικές λύσεις ή η βία δεν είναι απάντηση στα προβλήματά μας.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να μιλήσει για τα δικαιώματα του παιδιού. Μπορεί να υπάρξει διαθεματική προσέγγιση με τη θεματική «Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων. Επίσης, μπορεί να δουλεутεί διαθεματικά με τη σχετική ενότητα της Μελέτης Περιβάλλοντος.

Μπορεί ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να προβάλλει από την εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου τη διαδραστική παρουσίαση «Τα δικαιώματα των παιδιών»

<https://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/7712>

ή να παίξουν όλοι μαζί το παιχνίδι για τα δικαιώματα του παιδιού

(Τα δικαιώματα του παιδιού)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-ugc-8525-1147>

(Γνώρισε τα δικαιώματά σου)

<http://photodentro.edu.gr/v/item/ugc/8525/470>

Ανεβάζουμε... στο σύννεφο!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να μιλήσει για τις αρχές της δημοκρατίας, όπως την πλειοψηφία, τις εκλογές, την ελευθερία του λόγου και του Τύπου και την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης.

Προτείνεται να διαβάσει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ολόκληρο το παραμύθι. Το μάθημα αυτό μπορεί να αξιοποιηθεί και στην επέτειο της 17 Νοέμβρη.

Θέμα 4ο: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή

Μάθημα 11: Πώς να φτιάξουμε ένα θεατρικό έργο ή τι υλικά θέλουμε για να κάνουμε ένα έργο στη σκηνή μας;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να δημιουργούν σε κλίμα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης.
- Να ενισχύουν την αυτοεκτίμησή τους, ενώ ταυτόχρονα να αναγνωρίζουν και την αξία και τη συνεισφορά των άλλων ατόμων στην ομάδα.
- Να επιλέγουν –ή να συνδυάζουν– το πραγματικό και το φανταστικό, το ρεαλιστικό και το ποιητικό.
- Να αναλύουν και να ανασυνθέτουν ένα δοσμένο θέμα/κείμενο, το οποίο εμπεριέχει μία ή περισσότερες καταστάσεις, στάσεις και συμπεριφορές.
- Να διερευνούν και να ανασυγκροτούν τα παραπάνω μέσω θεατρικού ρόλου.
- Να παράγουν δραματικό λόγο, συνειδητοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.
- Να εξασκούν την κριτική τους σκέψη και να εκφράζουν τη γνώμη τους επιχειρηματολογώντας.

Σημείωση

Τα μαθήματα 11 και 12 αποτελούν μία ενότητα και υπάρχει σύνδεση μεταξύ τους. Προηγείται το μάθημα 11 με τη δημιουργία της ιστορίας και ακολουθεί το μάθημα 12, όπου και η ιστορία παρουσιάζεται.

Κάτι για ζέσταμα!

Σχολείο έχεις ταλέντο!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής ενθαρρύνει τα παιδιά να σκεφτούν πράγματα στα οποία τα καταφέρνουν καλά. Δεν εστιάζει στα μαθήματα, αλλά προσπαθεί να βρει ικανότητες που αντιπροσωπεύουν και τα εννιά είδη πολλαπλής νοημοσύνης [Gardner, H. (2010), *Frames of mind. Η Θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης*, Μαραθιάς]. Μπορεί π.χ. να έχουν ικανότητες στις διαπροσωπικές σχέσεις. Να έχουν καλό προσανατολισμό. Να είναι καλοί στη μουσική, ή στα αθλήματα κ.λπ.

Όλη αυτή η συζήτηση περί δυνάμεων και ταλέντων καλό θα ήταν να μη γίνει σε πνεύμα ανταγωνισμού (ποιος είναι καλύτερος από τον άλλο), αλλά στο πλαίσιο της αλληλοσυμπλήρωσης. Όλοι χρειαζόμαστε σε μία ομάδα και όλοι μπορούμε να προσφέρουμε, ανάλογα με τις ικανότητές μας και τα ταλέντα μας.

Το θέατρο είναι μια τέχνη που ο καθένας καλείται να προσφέρει ό,τι έχει. Η εμπειρία συμμετοχής στην παράσταση είναι μεταμορφωτική, γιατί δίνει στα παιδιά αξία και πίστη στον εαυτό τους.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να κάνει μια κουβέντα για τον μύθο του λαγού και της χελώνας πάνω σε αυτή την παράμετρο. Ο λαγός είχε φυσική ευκολία στο τρέξιμο, αλλά η χελώνα τον ξεπέρασε με την επιμονή και την προσπάθειά της.

Ιπτάμενα Όσκαρ

Οι μαθητές/-τριες είναι σε κύκλο και ένα παιδί κρατά ένα μπαλάκι. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής προτρέπει το παιδί που κρατάει το μπαλάκι: «Δώσε το μπαλάκι στο παιδί που είναι ο/η πιο έμπιστος/η φίλος/η, που είναι ο/η πιο τακτικός/ή που είναι πάντα πρόθυμος/η να βοηθήσει κ.λπ.». Αν ένα παιδί δεν πάρει κανένα Όσκαρ, του δίνει ένα ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, αναγνωρίζοντάς του ένα θετικό χαρακτηριστικό του, π.χ. «Δίνω το Όσκαρ στη Βιβή που είναι ήρεμη δύναμη», «Δίνω το όσκαρ στον Γιάννη που δεν χάνει ποτέ την υπομονή του». Ο σκοπός δεν είναι να βάλουμε «ταμπέλες» στα παιδιά, αλλά να συνειδητοποιήσει η ομάδα ότι όλοι έχουμε δυνάμεις και θετικά χαρακτηριστικά.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα πρέπει να έχει σκεφτεί πολλές «κατηγορίες ταλέντων», ώστε να δείξει ότι όλοι έχουμε κάτι ξεχωριστό. Μπορεί να έχει και κάρτες με τις κατηγορίες νικητών. Όσκαρ ευγένειας. Όσκαρ πιο έμπιστου φίλου. Όσκαρ καλύτερου μάγειρα. Όσκαρ τακτικότητας. Όσκαρ ψυχραιμίας. Όσκαρ καλλιγραφίας. Όσκαρ χιούμορ. Όσκαρ καλού γούστου στα ρούχα. Όσκαρ αγάπης για τα ζώα. Όσκαρ υπομονής. Όσκαρ αντοχής. Όσκαρ χορού. Όσκαρ αγάπης για τα μαθήματα. Όσκαρ κεφιού. Όσκαρ ταχύτητας.

[Ανάμεσα στα θρανία](#)

Διαφήμισε τον/τη φίλο/-η σου

Βρίσκω τα θετικά χαρακτηριστικά του φίλου μου και τον/τη διαφημίζω στους άλλους. «Από δω ο φίλος μου ο Γιάννης. Έχει χιούμορ, είναι πολύ καλός φίλος και πάντα θα σε στηρίξει στις δύσκολες στιγμές σου! Δεν θα διστάσει να τα βάλει ακόμα και με τον δράκο του παραμυθιού για να σε σώσει. Είναι πρόθυμος να ανταλλάξει τις διπλές ποδοσφαιρικές του κάρτες. Είναι πολύ καλός στην ορθογραφία και αυτό είναι πάρα πολύ καλό για όποιον κάθεται δίπλα του!»

[Στο προαύλιο του σχολείου μας](#)

Παρά τα εμπόδια, θα σε πιάσω, ποντικάκι!

Τα παιδιά στέκονται με τα χέρια τους ανοιχτά στο πλάι και σε σειρές, δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο ένα τετράγωνο με παράλληλες σειρές. Δύο παιδιά μένουν εκτός «τετραγώνου». Είναι το ποντίκι και η γάτα. Η γάτα κυνηγάει το ποντίκι και μπορούν και οι δύο να μπαίνουν και να κινούνται και μέσα στο τετράγωνο. Όταν ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χτυπήσει παλαμάκια, τα παιδιά στο τετράγωνο αλλάζουν φορά κατά 90 μοίρες. Έτσι, εκεί που πριν υπήρχε «διάδρομος», τώρα γίνεται «τοίχος». Η αλλαγή αυτή θα ευνοήσει άραγε τη γάτα ή το ποντίκι;

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η ιστορία μας εμπλουτίζεται

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να δημιουργηθούν τόσες ομάδες, όσες και οι ερωτήσεις που θα εμπλουτίσουν τον αρχικό μύθο. Τα παιδιά αυτοσχεδιάζοντας απαντούν ουσιαστικά στις ερωτήσεις και δημιουργούν τις καινούριες εικόνες/σκηνές. Στη συνέχεια μπορούν να γράψουν τις ιδέες τους, οι οποίες όμως προκύπτουν αρχικά βιωματικά. Οι ομάδες παρουσιάζουν τους αυτοσχεδιασμούς τους με τη σειρά κι έτσι δημιουργείται μια πρώτη αυτοσχεδιαστική παράσταση του μύθου.

Πρόσθετες πληροφορίες

Σύμφωνα με την Άλκηστη (1998, σελ. 44-46), η καθαυτή δραματοποίηση χωρίζεται σε πέντε στάδια: την αφόρμηση, τον χωρισμό σε ρόλους, το στάδιο της προετοιμασίας, το στάδιο της σύνθεσης και το στάδιο της αξιολόγησης.

Αφόρμηση στο μάθημα αυτό υπήρξε ο γνωστός μύθος του Αισώπου «Ο λαγός και η χελώνα». Στο στάδιο της προετοιμασίας τα παιδιά χωρίστηκαν σε υποομάδες και προετοιμάστηκαν να παρουσιάσουν αυτοσχεδιαστικά κάποιες σκηνές. Στο στάδιο της σύνθεσης «τα παιδιά δοκιμάζουν τις πρώτες σκηνοθετικές τους επινοήσεις» (Άλκηστις, 1998, σελ. 45) και τέλος στο στάδιο της έκφρασης τα παιδιά εκφράζονται σωματικά και λεκτικά μέσα από την ιστορία.

Θέμα 4ο: Τι κάνουμε για να ζωντανέψουμε μια γραμμένη ιστορία στη σκηνή

Μάθημα 12: Παίζουμε το έργο που φτιάξαμε στη σκηνή μας

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να δημιουργούν σε κλίμα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης.
- Να πειραματίζονται με διαφορετικούς τρόπους σκηνικής πραγμάτωσης ενός θεατρικού κειμένου.
- Να επιλέγουν –ή να συνδυάζουν– το πραγματικό και το φαντασιακό, το ρεαλιστικό και το ποιητικό.
- Να μάθουν τα στάδια προετοιμασίας μιας θεατρικής παρουσίασης.
- Να παράγουν δραματικό λόγο, συνειδητοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.
- Να εξασκούν την κριτική τους σκέψη και να εκφράζουν τη γνώμη τους επιχειρηματολογώντας.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η προετοιμασία

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής πηγαίνει στις ομάδες και παρακολουθεί την εξέλιξη της προετοιμασίας. Δίνει οδηγίες και διευκρινίσεις πώς θα παρουσιαστεί ο κάθε τρόπος και όπου υπάρχει ανάγκη βοηθά τα παιδιά στην οργάνωση και στη διαχείριση του χρόνου.

Αν προκύψουν συγκρούσεις για την κατανομή των ρόλων, δίνει προτάσεις και εναλλακτικές, π.χ. να μοιραστεί ο ρόλος, να επινοηθούν επιπλέον ρόλοι, να υπάρχει η εσωτερική φωνή κάποιου ρόλου κ.λπ. Εδώ μπορεί να τονιστεί ότι ρόλος στο θέατρο μπορεί να είναι και ένα άψυχο αντικείμενο. Ένα δέντρο ή ένα λουλούδι μπορεί να έχει λόγο στο θέατρο.

Ορισμένα από τα βήματα της προετοιμασίας είναι προαιρετικά, ενώ υπάρχει και ελαστικότητα στη σειρά που θα γίνουν.

Αν ο/η εκπαιδευτικός έχει χρόνο, μπορεί να παίξει με τα παιδιά και το ακόλουθο παιχνίδι από την εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου, στο οποίο δίνονται οδηγίες για τον «σκηνοθέτη» της παράστασης.

(Εφαρμογή δημιουργίας σημειώσεων θεατρικού σκηνοθέτη)

<https://photodentro.edu.gr/v/item/ds/8521/6269>

Στον μικρό μας κύκλο

Ανάλογα με αυτά που θα συζητηθούν και τα λάθη/αδυναμίες που θα εντοπιστούν, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής βοηθά τα παιδιά να διατυπώσουν κάποιους απλούς, γενικούς κανόνες. Κάποιοι από αυτούς θα μπορούσαν να είναι οι εξής: Δεν μιλάμε όλοι μαζί, μιλάμε δυνατά, δεν γυρνάμε πλάτη στο κοινό, δεν κάνουμε δύο δράσεις στη σκηνή ταυτόχρονα, παίζουμε εντός σκηνικού χώρου.

Γλωσσάρι

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, για να εξηγήσει τον ρόλο του σκηνοθέτη σε μια παράσταση, μπορεί να δείξει μια γνωστή σκηνή ενός θεατρικού έργου από τρεις διαφορετικούς σκηνοθέτες. Σκοπός είναι να φανεί ότι υπάρχουν διαφορετικές σκηνοθετικές ιδέες. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να βρει στο διαδίκτυο πώς παρουσιάστηκε σε δύο διαφορετικές παραστάσεις η σκηνή που ο Πινόκιο από κούκλα γίνεται άνθρωπος. Ή μια σκηνή από τα «Μαγικά Μαξιλάρια».

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 13: Ποιοι είμαστε και τι ζητάμε στη σκηνή;

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αποκτήσουν εμπειρία, ως ενεργοί/δρώντες θεατές, άλλων αλληλεπιδραστικών μορφών θεάτρου: σε θεατρικές παραστάσεις και σε θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα.
- Να ενδυναμώνονται συναισθηματικά και να ενισχύουν την πίστη τους ότι δρώντας μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο προς το καλύτερο και το δικαιότερο.
- Να ενισχύουν την ψυχική ανθεκτικότητά τους με την αλληλοϋποστήριξη στην ομάδα.
- Να διερευνούν τα σύγχρονα θεατρικά ρεύματα.
- Να βιώσουν τη λειτουργία της στοχαστικής, θεατρικής διερεύνησης ως προϋπόθεση για τη σκηνική πράξη.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και επικοινωνίας.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο με τη συμμετοχή τους σε έρευνα.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ζωής.

Κάτι για ζέσταμα!

Ο υπνωτιστής

Το παιχνίδι «Ο υπνωτιστής» βασίζεται στο παιχνίδι «Κολομβιανή ύπνωση» του Μποάλ (Μποάλ, 2013, σελ. 138).

Δυο παιδιά στέκονται αντικριστά. Ο ένας είναι ο Υπνωτιστής και έχει τη δύναμη να «υπνωτίσει» το άλλο παιδί με τις κινήσεις του χεριού του. Το παιδί που «υπνωτίζεται» ακολουθεί το χέρι του παρτενέρ του με τα μάτια και το σώμα του, κρατώντας σταθερή την απόσταση.

Πρόσθετες πληροφορίες

Εφόσον υπάρχει δυνατότητα και πρόσφορο έδαφος, μπορεί να κληθεί κάποιος από τους φορείς που ασχολείται με το εφαρμοσμένο θέατρο να μιλήσει στα παιδιά.

Το θέατρο του Καταπιεσμένου αναπτύχθηκε στη Λατινική Αμερική από τον Augusto Boal. Ανέπτυξε το θέατρο αυτό ως μέσο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων, αξιοποιώντας τη θεωρία του παιδαγωγού Paulo Freire.

Το θέατρο του καταπιεσμένου, με γνωστότερη μορφή του αυτή του forum theatre, είναι μια μορφή κοινωνικού θεάτρου. Το θέατρο γίνεται μέσο αλλαγής, αντιστέκεται στην καταπίεση και δημιουργεί τον θεατή-ηθοποιό (spect-actor). Το forum theatre αποτελεί μια βιωματική εκπαιδευτική τεχνική. Ο θεατής μετατρέπεται σε δρων πρόσωπο που κατανοεί, σκέφτεται και στη συνέχεια προτείνει λύσεις για κοινωνικά προβλήματα.

Το θέατρο forum ξεκινά με παιχνίδια σωματικής ενεργοποίησης που έχουν σκοπό τόσο τη χαλάρωση των συμμετεχόντων, όσο και τη δημιουργία μιας δημιουργικής ατμόσφαιρας. Στο θέατρο forum δραματοποιούνται οι εμπειρίες των συμμετεχόντων και στο κέντρο υπάρχει πάντα μια μορφή καταπίεσης, ή ένα πρόβλημα που πρέπει να επιλυθεί. Οι ηθοποιοί παίζουν την παράσταση και, αφού τελειώσει, γίνεται μια συζήτηση για το πρόβλημα και πιθανές λύσεις. Στη συνέχεια η παράσταση επαναλαμβάνεται, αλλά αυτή τη φορά κάποιος από τους θεατές μπορεί να σταματήσει τη δράση (freeze) και να πάρει τον ρόλο κάποιου ηθοποιού. Ο διαμεσολαβητής (joker) είναι εκεί για να διευκολύνει. Δεν κατευθύνει, δεν χειραγωγεί, ούτε επηρεάζει.

Στο θέατρο forum δεν επιτρέπονται «μαγικές λύσεις», ούτε η επίλυση προβλημάτων με χρήση βίας.

«Το θέατρο των εικόνων είναι μια τεχνική του θεάτρου του Καταπιεσμένου που χρησιμοποιεί τις εικόνες των σωμάτων, τις δυναμικές εικόνες ή tableaux vivant, για να οδηγήσει στην έκφραση συναισθημάτων, εννοιών, θεωρήσεων της πραγματικότητας και να επιτρέψει τη μη λεκτική αντιπαράθεση της ομάδας ως προς τις συγκρούσεις και τις καταπιέσεις που την αφορούν» (Γκόβας & Ζώνιου, 2010, σελ. 14).

«Συνήθως σε ένα θεατροπαιδαγωγικό πρόγραμμα οι τεχνικές του θεάτρου Εικόνων προηγούνται των τεχνικών του θεάτρου Forum» (Γκόβας & Ζώνιου, 2010, σελ. 14).

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 14: Οργανώνουμε μια θεατρική παράσταση

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να διακρίνουν τη φύση του δραματικού κειμένου, τις διαφορές του από το λογοτεχνικό κείμενο και τους τρόπους μετατροπής του σε θεατρικό.
- Να τοποθετούνται κριτικά σε θέματα της δραματικής πλοκής, των συγκρούσεων και των θεατρικών καταστάσεων σε σχέση με τα δρώντα πρόσωπα/ήρωες του έργου.
- Να αποκτήσουν τη δυνατότητα παραδειγματικής μίμησης και προτυποποίησης χαρακτήρων, δράσεων και συμπεριφορών, να κατανοούν τον οπτικοακουστικό ρυθμό και τη μορφή ενός θεατρικού δρώμενου ή μιας θεατρικής παράστασης.
- Να αποκτούν συνείδηση της συνθετότητας και της λειτουργίας των θεατρικών κωδίκων/σημείων της όψης, καθώς μπορεί: να δηλώνουν αντιλήψεις, συναισθήματα, συμπεριφορές, κοινωνικές καταστάσεις, άδηλες ή φαινομενικά απούσες δυνάμεις, να δημιουργούν την αναγκαία ατμόσφαιρα, να υπογραμμίζουν τον διάλογο, να μεταφέρουν τους συμμετέχοντες-θεατές στον δραματικό χώρο και χρόνο, να υποκαθιστούν τον πρόλογο και τον επίλογο, να συνδέουν αποστάσεις. Κυρίως να υπηρετούν τη συνεργασία με όλους τους υπόλοιπους κώδικες ώστε να επιτυγχάνεται η επαρκέστερη επικοινωνία με τον θεατή.
- Να συνειδητοποιούν ότι το θέατρο είναι μια συνθετική τέχνη.
- Να συμμετέχουν ως συνεργάτες και συνδημιουργοί σε κάποιο σκηνικό θέαμα (ηθοποιός, βοηθός σκηνογράφου, ενδυματολόγου ψιμυθιολόγου, φωτογράφος κ.ά.), συνειδητοποιώντας τη σημασία των παραπάνω ειδικοτήτων στη λειτουργία της παράστασης. Να βιώσουν τη θεατρική δραστηριότητα και τους συντελεστές της.

- Να αντιληφθούν τη σημασία του εικαστικού πλαισίου στο σκηνικό θέαμα.
- Να ευαισθητοποιούνται σε ζητήματα παγκόσμιας σημασίας.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες ζωής.

Κάτι για ζέσταμα!

Φτερό στον άνεμο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει φέρει φτερά, χρωματιστά φτερά κατασκευών.

Στον μικρό μας κύκλο

Βρίσκουμε ήρωες, Χωρίζουμε σε σκηνές, Δίνουμε τίτλους, Κάνουμε αυτοσχεδιασμούς, Γράφουμε διαλόγους.

Πορεία δραματοποίησης. Δραματοποίηση είναι η μετατροπή ενός αφηγηματικού κειμένου σε θεατρικό. Η πορεία της δραματοποίησης έχει τα εξής στάδια: Διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενο και βρίσκουμε τους ήρωες, τον τόπο και τον χρόνο. Χωρίζουμε σε ενότητες-σκηνές και δίνουμε τίτλους. Ξαναγράφουμε σε διαλογική μορφή το κείμενο, φροντίζοντας να υπάρχει αρχή, μέση, τέλος, να ακολουθείται η πλοκή και να είναι ξεκάθαρο και το μήνυμα του έργου. Μέσα από τις πρόβες-αυτοσχεδιασμούς το κείμενο εμπλουτίζεται με καινούργια στοιχεία που θα προκύψουν.

Ανεβάζουμε... στο σύννεφο!

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να προτείνει στα παιδιά τη δημιουργία αφίσας μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του Φωτόδεντρου.

(Φτιάχνοντας τη δική μας αφίσα)

<https://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/11324#>

Θέμα 5ο: Η θεατρική σκηνή μας

Μάθημα 15: Στη γιορτή του σχολείου

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να κάνουν ανασκόπηση του περιεχομένου και των μορφών του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής, με βάση τη βιωματική εμπειρία τους.
- Να συνειδητοποιήσουν τα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους των δικών τους και της υπόλοιπης ομάδας.
- Να παράγουν πολιτιστικά προϊόντα με την ευθύνη διάχυσής τους στο ενδοσχολικό περιβάλλον.
- Να αλληλεπιδρούν με μαθητές/-τριες από άλλες τάξεις, από άλλα σχολεία και από άλλες περιοχές.
- Να αξιοποιούν νέες τεχνικές και μορφές έκφρασης στις εκδηλώσεις του σχολείου.
- Να συμμετέχουν ως συνεργάτες και συνδημιουργοί σε κάποιο σκηνικό θέαμα.
- Να προσεγγίζουν το θέατρο ως μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και επικοινωνίας.
- Να χρησιμοποιούν διαφορετικές μορφές θεάτρου και θεατρικές τεχνικές για εμπλουτισμό των σχολικών γιορτών.

Σημείωση

Το μάθημα αυτό αποτελεί μια εναλλακτική πρόταση γιορτής για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου (27 Μαρτίου). Η όλη γιορτή μπορεί να ξεκινήσει με τη μορφή του Happening. Τα παιδιά της Γ' Δημοτικού πηγαίνουν στις τάξεις που θέλουν να προσκαλέσουν και χτυπώντας κουδούνια σημαίνουν συναγερμό. «Τρέξτε γρήγορα! Κάτι σοβαρό συμβαίνει.

Χρειαζόμαστε τη βοήθειά σας!» Τα παιδιά της Γ' οδηγούν το κοινό στην αίθουσα που θα γίνει η εκδήλωση.

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει το email αυτό να προβάλλεται στον διαδραστικό πίνακα ή στον τοίχο με τον προτζέκτορα, ώστε οι επισκέπτες μαθητές/-τριες που θα μπου να το δουν.

Το ποιοι και πόσοι θα συμμετάσχουν αφήνεται στην κρίση του/της εκπαιδευτικού, με βάση τον διαθέσιμο χώρο και τον αριθμό των μαθητών/τριών του σχολείου.

Η γιορτή για την Παγκόσμια Ημέρα Θεάτρου μπορεί να κλείσει όπως ξεκίνησε, με ένα στοιχείο Happening. Π.χ. οι μαθητές/-τριες κατεβαίνουν με τις τσάντες τους στο προαύλιο και τις χρησιμοποιούν για να γράψουν «Θεατρική Αγωγή» ή φτιάχνουν μια σχετική, ομαδική παγωμένη εικόνα.

Οι δραστηριότητες του μαθήματος αυτού αποσκοπούν στο να συνοψίσουν βιωματικά τα παιδιά βασικά στοιχεία της Θεατρικής Αγωγής (παιχνίδια, παγωμένη εικόνα, παντομίμα, αυτοσχεδιασμός, δραματοποίηση).

Κάτι για ζέσταμα!

Θεατροσαλάτα

Το παιχνίδι αυτό αποτελεί παραλλαγή του γνωστού παιχνιδιού Φρουτοσαλάτα. Καθόμαστε όλοι σε κύκλο σε καρέκλες. Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής χωρίζει τα παιδιά σε τυχαίες ομάδες (4-6 ατόμων) δίνοντας σε κάθε παιδί ένα όνομα θεατρικού επαγγέλματος. «Ηθοποιοί» π.χ. λέει ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής και τότε όσα παιδιά ανήκουν στην ομάδα αυτή πρέπει να αλλάξουν θέση μεταξύ τους. Όταν ακουστεί η οδηγία «Θεατροσαλάτα», πρέπει όλα τα παιδιά να αλλάξουν καρέκλες.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Τα γράμματα

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής φροντίζει να γεμίσει ο διαδραστικός πίνακας με το γράμμα που έχει επιλέξει σε διάφορα μεγέθη, χρώματα και γραμματοσειρές.

Ένα τραγούδι μάς ενώνει

Στο πλαίσιο συνεργασίας και επικοινωνίας μαθητών/τριών από διαφορετικούς τόπους με αφορμή το θέατρο και τις τέχνες στην εκπαίδευση, προτείνουμε μια απλή κοινή δράση, όπως τη δραματοποίηση ενός τραγουδιού. Η δράση αυτή έχει σχεδιαστεί από τους εκπαιδευτικούς των δύο σχολείων. Η κοινή παρουσίαση θα πραγματοποιηθεί με τη συνδρομή των νέων τεχνολογιών. Οι μαθητές του σχολείου μας θα κάνουν διά ζώσης την παρουσίαση, ενώ ταυτόχρονα θα παρακολουθούμε εξ αποστάσεως τη δράση του άλλου σχολείου.

Στον μικρό μας κύκλο

Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει και ομαδικά σε χαρτί του μέτρου και η κυρία Θεατρική Αγωγή να κολληθεί στον πίνακα της τάξης.

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 16: Είμαστε θεατές στο θέατρο, στο μουσείο, σε μια αίθουσα τέχνης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του σκηνικού χώρου για την παράσταση.
- Να αποκτήσουν συνείδηση θεατή, να κατανοούν, να απολαμβάνουν και να κρίνουν το σκηνικό θέαμα, έχοντας τη δυνατότητα να εκφράσουν γραπτά ή προφορικά την άποψή τους.
- Να συμμετέχουν ως συνεργάτες και συνδημιουργοί σε κάποιο σκηνικό θέαμα, συνειδητοποιώντας τη σημασία του χώρου στη λειτουργία της παράστασης.
- Να επικοινωνήσουν με τους συντελεστές μιας παράστασης.
- Να αναρωτηθούν για την αλληλεπίδραση ηθοποιού και θεατή, και να βγάλουν συμπεράσματα για τους κανόνες συμπεριφοράς στο θέατρο, που διασφαλίζουν αυτή την επικοινωνία.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η παράστασή μας σε περιοδεία

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής έχει γράψει σε χαρτάκια θέματα αυτοσχεδιασμού που να σχετίζονται με την παράσταση που είδαν.

Στον μικρό μας κύκλο

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, εάν διδάσκει σε ένα σχολείο στο οποίο η παρακολούθηση επαγγελματικής παράστασης είναι αδύνατη, μπορεί να προβάλλει μια παράσταση (ή ένα απόσπασμα) από το διαδίκτυο. Θα μπορούσε επίσης να εξετάσει το

ενδεχόμενο να παρακολουθήσουν τα παιδιά μια παράσταση από ερασιτεχνικό θίασο της περιοχής. Ακόμη, θα ήταν ενδιαφέρον αν μπορούσε να κληθεί στο σχολείο κάποιος επαγγελματίας του θεάτρου για να μοιραστεί με τα παιδιά την εμπειρία του/της και τις γνώσεις του/της.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να προβάλει το διαδραστικό παιχνίδι «Πώς διακρίνουμε τον χώρο στο θέατρο;» από την εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου, προκειμένου να εμβαθύνει το θέμα του χώρου στο θέατρο.

(Πώς διακρίνουμε τον χώρο στο θέατρο;)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-10899>

Επίσης, στην ίδια πλατφόρμα, υπάρχει το διαδραστικό παιχνίδι «Θέατρο αντιστοίχιση», για να μάθουν κάποιες βασικές θεατρικές έννοιες.

(Θέατρο αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-3570>

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 17: Το θέατρο από την αρχαία Ελλάδα μέχρι σήμερα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αποκτήσουν γνώσεις για την ιστορία και τη λειτουργία της μάσκας στο θέατρο.
- Να αναπτύξουν τη θεατρική τους παιδεία μέσα από ιστορικές περιόδους και θεατρικά είδη.
- Να βιώσουν την αίσθηση της μεταμόρφωσης στον ρόλο μέσω της μάσκας.
- Να κατασκευάσουν σκηνικά αντικείμενα.

Κάτι για ζέσταμα!

Βάζω μάσκα και αλλάζω

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής συνιστάται να δοκιμάσει πρώτα την άσκηση με τα συναισθήματα, εστιάζοντας στις εκφράσεις του προσώπου. Αφού εξοικειωθούν με αυτό, τότε προχωράμε στο επόμενο βήμα βάζοντας το συναίσθημα στην κίνηση.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να παίξει μαζί με τους/τις μαθητές/-τριες διάφορα διαδραστικά παιχνίδια σχετικά με μάσκες, που βρίσκονται στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου.

Ποια μάσκα φοράει ο κάθε ήρωας; (Μάσκες Commedia dell'arte και αντιστοίχιση με τους τύπους της Commedia)

(Ποια μάσκα φοράει ο κάθε ήρωας; Αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11322>

Φτιάχνω τη δική μου μάσκα από εκπαιδευτική πλατφόρμα Φωτόδεντρο.

(Φτιάχνοντας τη δική μας μάσκα)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11310>

Φωτόδεντρο Προσωπεία και Μάσκες: Αρχαίο ελληνικό θέατρο και commedia dell'arte. Παζλ

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11323>

Πρόσθετες πληροφορίες

Μπορεί ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής να προβάλλει το πρώτο επεισόδιο από τη σειρά «Δημόδωρος». Ο «Δημόδωρος» δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «ΜΙΜΗΣΙΣ: Το θέατρο ανάμεσα στον Μύθο και το Δράμα» που εκπόνησε το Ίδρυμα «Μελίνα Μερκούρη» με τη συνεργασία του Τμήματος Θεάτρου του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και φορέων από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 18: Όλες οι τέχνες συνεργάζονται

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να αντιληφθούν τη συνύπαρξη των τεχνών στη διαδικασία παραγωγής μιας παράστασης.
- Να συνδυάζουν στοιχεία και κώδικες από άλλες τέχνες (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, κινηματογράφος) προκειμένου να δημιουργούν ένα σύνθετο σκηνικό αποτέλεσμα, που περιλαμβάνει σωματική κίνηση και έκφραση, λόγο, μουσική, ήχους, εικόνες, χρώματα, κατασκευές.
- Να έρθουν σε επαφή με την πράξη της θεατρικής επικοινωνίας μέσω της σύμπραξης των τεχνών.
- Να αντιληφθούν τη σημασία του ρυθμού και της υποβλητικής δύναμης της μουσικής στο θέατρο.
- Να κατασκευάζουν απλά, αυτοσχέδια ενδύματα.

Κάτι για ζέσταμα!

Ζεσταίνομαι με ρυθμό

Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμες μπάλες, τα παιδιά μπορούν να χτυπούν με τους μαρκαδόρους τους τα θρανία τους ή τις κασετίνες τους.

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Η μουσική μάς εμπνέει

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να επιλέξει κι ένα άλλο μουσικό απόσπασμα, αρκεί να δημιουργεί ατμόσφαιρα και να δίνει αφορμή να δημιουργηθεί μια ιστορία.

Στον μικρό μας κύκλο

1. Χωρίς αυτόν δεν υπάρχει θέατρο: ΗΘΟΠΟΙΟΣ
2. Παλιά ήταν απαραίτητος: ΥΠΟΒΟΛΕΑΣ
3. Μεταμορφώνει τον χώρο της σκηνής: ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΟΣ
4. Παρακολουθεί με ησυχία: ΘΕΑΤΗΣ
5. Ο ενδυματολόγος σχεδιάζει τα κοστούμια και...: ΠΕΡΟΥΚΕΣ
6. Δημιουργεί συναισθήματα στο θέατρο: ΜΟΥΣΙΚΗ

Πρόσθετες πληροφορίες

Στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του Φωτόδεντρου υπάρχει το διαδραστικό παιχνίδι «Γνωριμία με τους συντελεστές μιας παράστασης», όπου τα παιδιά μπορούν να γνωρίσουν τα επαγγέλματα τα οποία συνεργάζονται σε μια θεατρική παράσταση.

(Γνωριμία με τους συντελεστές μιας παράστασης. Αντιστοίχιση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-11307>

Θέμα 6ο: Στον κόσμο του θεάτρου και του πολιτισμού

Μάθημα 19: Το θέατρο με τις κούκλες, με τις σκιές, με τις νέες τεχνολογίες

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να έρθουν σε επαφή με ποικίλες μορφές και εκφάνσεις του θεάτρου, όπως το κουκλοθέατρο, την παντομίμα και το θέατρο δρόμου.
- Να έρθουν σε επαφή με την τέχνη της εμπύχωσης ενός άψυχου αντικειμένου.
- Να κατασκευάζουν με απλά υλικά κούκλες για κουκλοθέατρο.
- Να εκφράζονται με ασφάλεια τον συναισθηματικό τους κόσμο μέσω της κούκλας.
- Να εξωτερικεύουν τον ψυχοπνευματικό και συναισθηματικό τους πλούτο μέσω των εκφραστικών τους μέσων (σώμα, φωνή, χειρονομίες, λόγος).

Και τώρα... φώτα, παρακαλώ!

Ο κουκλοπαίχτης παίζει

Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής για το μάθημα αυτό θα μπορούσε να φέρει τη δική του συλλογή από κούκλες κουκλοθεάτρου. Με αυτές οι μαθητές/-τριες μπορούν να πειραματιστούν και να παίξουν κουκλοθέατρο. Η κατασκευή κούκλας μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα των εικαστικών. Πολύ ενδιαφέροντα βίντεο για κατασκευή κούκλας κουκλοθεάτρου υπάρχουν στο Φωτόδεντρο, στα βίντεο της εκπαιδευτική τηλεόρασης.

«Φτιάχνοντας μια παράσταση κουκλοθεάτρου»:

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-lor-8521-10901>

(Ηλέκτρα Μήτσουρα, εκπαιδευτική τηλεόραση) «Θεατρική αγωγή. Κατασκευή κουκλοθεάτρου»:

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1669>

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1670>

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1671>

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1672>

Για παλαμόκουκλες/πατουσόκουκλες δείτε το «Οι πειρατές στο νησί με τους καθρέφτες» (Σπυριδούλα Μπιρπίλη - Ηλέκτρα Μήτσουρα εκπαιδευτική τηλεόραση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1657>

Οδηγίες για την κατασκευή μαριονέτας με απλά υλικά, δείτε «θεατρικές δραστηριότητες» (Σπυριδούλα Μπιρπίλη - Ηλέκτρα Μήτσουρα εκπαιδευτική τηλεόραση)

<http://photodentro.edu.gr/aggregator/lo/photodentro-educationalvideo-8522-1665>

Βιβλιογραφία:

- Αγραφιώτης, Θ. (2008). *Το νεοελληνικό θέατρο σκιών ως μέσο αγωγής των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: Χριστιανοπαιδαγωγική θεώρηση*. Κυριακίδης.
- Άλκηστις (1989). *Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1992). *Κουκλο- θέατρο σκιών*. Αυτοέκδοση.
- Άλκηστις (1997). *Κουκλοθέατρο*. Μια μονογραφία της «Άλκηστις» και 58 σενάρια των φοιτητών του Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1998). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (1999). *Η δραματοποίηση για παιδιά*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (2000). *Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*. Ελληνικά Γράμματα.
- Άλκηστις (2008). *Μαύρη αγελάδα, άσπρη αγελάδα. Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και Διαπολιτισμικότητα*. Τόπος.
- Αλλαρντάϋς, Ν. (2010). *Παγκόσμια Ιστορία Θεάτρου. Τόμοι Α - Ε*. Ευρωεκδοτική.
- Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2007). *Η Τέχνη του Δράματος στην Εκπαίδευση. 48 προτάσεις για εργαστήρια θεατρικής αγωγής*. Μεταίχμιο.
- Αυδή, Α. & Χατζηγεωργίου, Μ. (2017). *Όταν ο Δάσκαλος μπαίνει σε ρόλο. 50 προτάσεις για θεατρικά εργαστήρια με Δάσκαλο σε Ρόλο*. Μεταίχμιο.
- Αυδίκος, Ευ. (1999). *Μια φορά κι έναν καιρό...αλλά...μπορεί να γίνει και τώρα*. Ελληνικά Γράμματα.
- Βελογιάννη, Ε. (2007). *Θέατρο...εν τάξει*. Γρηγόρη.
- Βερβεροπούλου, Ζ. (2023). *Το σύγχρονο Θέατρο του Πραγματικού. Από τις αληθινές ιστορίες στο Θέατρο - Ντοκουμέντο και στις ερευνητικές δραματοουργίες του 21ου αιώνα*. Παπαζήσης.
- Γιάνναρης, Γ. (2001). *Θεατρική αγωγή και παιχνίδι*. Γρηγόρη.
- Γκόβας, Ν. (2002). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*. Μεταίχμιο.
- Γκόβας, Ν. & Ζώνιου, Χ. (επιμέλεια) (2010). *Θεατροπαιδαγωγικά προγράμματα με τεχνικές θεάτρου φόρουμ για την πρόληψη και την κοινωνική ενσωμάτωση*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Γραμματάς, Θ., & Μουδατσάκης, Τ., & Τζαμαργιάς, Π., & Δερμιτζάκης, Χ. (1999). *Στοιχεία Θεατρολογίας Α Γενικού Λυκείου*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων.
- Γραμματάς, Θ. (2007). *Η σχολική θεατρική παράσταση: Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Ατραπός.

- Δαμιανάκος, Σ. (1993). Τουρκικός και ελληνικός Καραγκιόζης: Μια παράλληλη ανάγνωση. Στο Σ. Δαμιανάκος (Επιμ.), *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα* (σσ. 83-118). Πλέθρον.
- Δαμιανάκος, Σ., (Επιμ.). (1999). *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα*. Πλέθρον.
- Έλενα, Ε. & Τριανταφυλλοπούλου, Κ. (2004). *Το εκπαιδευτικό θέατρο στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό*. Πατάκη.
- Ζακόπουλος, Β. (2023). Οι ψηφιακές τεχνολογίες για το θέατρο/ δράμα στην εκπαίδευση. Ο υποστηρικτικός ρόλος των ψηφιακών μέσων στην έρευνα και στην πράξη. Παπαζήσης.
- Θεοδωράκη, Μ. (2011). *Μουσικοκινητικά παιχνίδια με άξονα τα συναισθήματα*. Διάπλαση.
- Θεοχαρόπουλος, Χ. (2016). *Η εμπύχωση μέσω του θεάτρου σκιών στα ελληνοτουρκικά εδάφη: Από το perde του Karagöz στον μπερντέ του Καραγκιόζη*. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου - Τμήμα Θεατρικών Σπουδών Ναυπλίου.
- Ιερωνυμίδης, Μ. (1998). *Πίσω από τον μπερντέ: Ηχητικά και οπτικά τεχνάσματα στο ελληνικό θέατρο σκιών*. Άμμος.
- Καλλιτεχνική Ομάδα Ελάτε να Παίξουμε (1998). *Το Σχολείο- Εργαστήρι Τέχνης και Δημιουργίας*. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης- Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.
- Καζίρα, Π., Καπλάνη Ε., Μακρυγιάννης Σ., Πουταχίδης Γ. (2011). *Εκπαίδευση γλωσσικών μειονοτήτων: μια έρευνα δράσης στη Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης*. Στο 6^ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση Εναλλακτικές μορφές εκπαίδευσης». Πρακτικά συνεδρίου.
- Καραβίτη, Τ., Σακατζής, Δ., & Χατζηδημητρίου, Π. (2004). *Το Πορτοκάλι με την Περόνη*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Κατσαρίδου, Μ. (2024). *Η αξιοποίηση θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών και σύγχρονων μορφών συλλογικού θεάτρου στην προσέγγιση εκδηλώσεων μνήμης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Μια εναλλακτική πρόταση*. Στο θεατροπαιδαγωγική επιστήμη και έρευνα.
- Μαστροθανάσης, Κ. Κλαδάκη, Μ. (επιμ.). *Πεδίο*
- Κουρετζής, Λ. (1991). *Το θεατρικό παιχνίδι*. Καστανιώτη.
- Κουρετζής, Λ. & Άλκηστις (1993). *Θεατρική Αγωγή 1. βιβλίο για το δάσκαλο*. ΟΕΔΒ.
- Κουρετζής, Λ. (2008). *Το θεατρικό παιχνίδι και οι διαστάσεις του*. Ταξιδευτής.
- Λαμπρέλλη, Λ. (2010). *Λόγος εύθραυστος κι αθάνατος*. Πατάκη.
- Λενακάκης, Α. (2022). *Η τέχνη του κουκλοθεάτρου στην εκπαίδευση. Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*. Gutenberg
- Μαστροθανάσης, Κ., Κλαδάκη, Μ.(επιμ.). (2024). *Θεατροπαιδαγωγική επιστήμη και έρευνα*. *Πεδίο*

- Μουγιακάκος, Π. & Μώρου, Α. (2007). *Σχολικές & Πολιτιστικές Εκδηλώσεις. Α' –ΣΤ' Δημοτικού*. ΟΕΔΒ.
- Μουδατσάκης, Τ. (1994). *Η θεωρία του δράματος στην σχολική πράξη. Το Θεατρικό Παιχνίδι. Η Δραματοποίηση*. Καρδαμίτσα
- Μπέρσου, Α. & Ράτσου, Ε. (2003). *Η χώρα των παγωτών. Εναλλακτικές γιορτές με βιωματική προσέγγιση για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Μπετελχάιμ, Μ. (1995). *Η γοητεία των παραμυθιών*. Γλάρος.
- Μποάλ, Α. (2013). *Θεατρικά παιχνίδια για ηθοποιούς και μη ηθοποιούς*. Σοφία.
- Μποζίτζιο, Π. (2006). *Ιστορία του θεάτρου Α & Β τόμος*. Αιγόκερως.
- Μπρόκετ, Ο. & Χίλντυ, Φ. (2017). *Ιστορία του Θεάτρου*. Κοάν.
- Μυστακίδου, Α. (2008). *Το θέατρο σκιών στην Ελλάδα και στην Τουρκία*. Εστία.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2007). *Με τη Γλώσσα του Θεάτρου. Η Διερευνητική Δραματοποίηση στη διδασκαλία της Γλώσσας*. Κέδρος.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Αυτοέκδοση.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2021). *Θέατρο στην εκπαίδευση και αρχαία ελληνική σκέψη*. Παπαζήση
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (1985). *Φώτα παρακαλώ*. Κέδρος.
- Παπαθανασίου, Α. & Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Κέδρος.
- Παρούση, Α. (2009). *Κούκλες κουκλοθεάτρου*. Πατάκη
- Πίγκου-Ρεπούση, Μ. (2019). *Εκπαιδευτικό Δράμα: Από το θέατρο στην εκπαίδευση*. Καστανιώτη
- Πολυκάρπου, Χ. (2012). *Θεατρική Αγωγή - Θεωρία και Πράξη στη Δημοτική Εκπαίδευση Βιβλίο εκπαιδευτικού για όλες τις τάξεις του Δημοτικού*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.
- Σαΐζητηρ, Ο. (2000). *Μετάφραση Ε. Μπελλιές. Όνειρο καλοκαιρινής νύχτας*. Κέδρος.
- Σανταγκοστίνο, Π. (2003). *Πώς να διηγούμαστε ένα παραμύθι... και να επινοούμε άλλα εκατό*. Καστανιώτης.
- Σέξτου, Π. (1998). *Δραματοποίηση. Το βιβλίο του θεατρο- παιδαγωγού*. Καστανιώτη.
- Σέξτου, Π. (2007). *Πρακτικές Εφαρμογές Θεάτρου στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Καστανιώτη.
- Στεφανόπουλος, Θ. & Αντζουλή, Ε. Γ' Γυμνασίου (μετάφραση Θρασύβουλου Σταύρου) *Δραματική Ποίηση Αριστοφάνης Όρνιθες*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. ΟΕΔΒ Ανάδοχος συγγραφής Ελληνικά Γράμματα.
- Στιβανάκη, Ε. (2009). *Στα ίχνη της θεατρικής μας περιπέτειας*. Ergo
- Σολομός, Α. (2002). *Θεατρικό Λεξικό*. Κέδρος.

- Σωτήρχου, Φ. (2007). *Ο Θέσπις στο Δημοτικό Σχολείο*. Κέδρος.
- Σωτήρχου, Φ., Κονδυλίδου, Α., Κακουδάκη, Τζ., Λενούδια, Μ. (2010). *Διαδρομές Βιωματικής Διδασκαλίας. Ευέλικτη ζώνη, Μουσική, Ιστορία για την Ε' και ΣΤ' τάξη του δημοτικού σχολείου*. Κέδρος.
- Τσίππρας, Κ. Σ. (2001). *Ο ήχος του Καραγκιόζη: Συμβολή στη μελέτη της δημιουργίας και της εξέλιξης του ελληνικού λαϊκού Θεάτρου Σκιών*. Νέα Σύνορα.
- Τσιτσλοπεργκερ, Χ. (2006). *Τα παιδιά παίζουν παραμύθια*. Πατάκη.
- Φανουράκη, Κ. (2016). *Το θέατρο με τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών*. Παπαζήση
- Φιλίππου, Κ. (2004). *Από την ουδέτερη μάσκα στη θεατρική δημιουργία. Υλικό σεμιναρίου*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το θέατρο στην εκπαίδευση.
- Φραγκή, Μ. (2011). *Ενότητα Η αξιοποίηση του Θεάτρου στην Εκπαίδευση στο Μείζον πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών, Βασικό επιμορφωτικό υλικό, τόμος Γ' "Αξιοποίηση των τεχνών στην εκπαίδευση"*. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Χάρτνολ, Φ. (1980). *Ιστορία του θεάτρου*. Υποδομή.
- Χολέβα, Ν. (2010). *Εσύ όπως κι εγώ. Εξερευνώντας τη διαφορετικότητα μέσα από το θέατρο*. Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση.
- Χριστοδούλου, Μ. (2007). *Παίζουμε θέατρο; Ναι!!! (Αλλά πώς;)*. Γρηγόρης.
- Abigador Susana Noemi (2011). *Όταν το σώμα μιλάει, Μεθοδολογία και ασκήσεις για την σωματική έκφραση*. Γιαλός.
- And, M. (1993). *Όψεις και λειτουργίες του τουρκικού θεάτρου σκιών*. Στο Σ. Δαμιανάκος (Επιμ.) *Θέατρο σκιών: Παράδοση και νεωτερικότητα*. Πλέθρον.
- Ardouin, I. (2000). *Η καλλιτεχνική αγωγή στο σχολείο*. Νεφέλη
- Baric, M. (2012). *Κουκλοθέατρο! Τέχνη και τεχνική- Έμπνευση και Δημιουργία*. Πατάκης.
- Bany- Winters, L. (1997). *On Stage. Theatre games and activities*. Chicago Review Press.
- Beauchamp, H. (1998). *Τα παιδιά και το Δραματικό Παιχνίδι. Εξοικείωση με το Θέατρο*. Τυπωθήτω.
- Bedore, B. (2004). *101 Improv games for children and adults*. Hunter House.
- Boal, A. (2002). *Games for actors and non- actors*. Routledge
- Boal, A. (2008). *Theatre of the Oppressed*. Pluto Press.
- Booth, D., & Lundy, C. (1985). *Improvisation. Learning through drama*. Harcourt Brace.
- Booth, D. (1992). *Stories to read aloud*. Pembroke Publishers.
- Cooper, J. C. (2007). *Ο θαυμαστός κόσμος των παραμυθιών*. Θυμάρι.
- Faure, G. & Lascar, S. (2001). *Το θεατρικό παιχνίδι στο νηπιαγωγείο και το δημοτικό σχολείο*. Gutenberg.

- Gardner, H. (2012). *Frames of mind. Η θεωρία των Πολλαπλών Τύπων Νοημοσύνης*. Πεδίο
- Gassner, J. & Quinn, E. (2002). *The reader's encyclopedia of world drama*. Dover Publications.
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. Πεδίο.
- Goščíková, R. (2009). *Černé divadlo Jiřího Srnce od svého vzniku do současnosti. History of the Black light theatre of Jiří Srnec [Diploma thesis, Charles University]*. Charles University Digital Repository. <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/25913>
- Jaffe-Berg, E. (2015). *Commedia dell'arte and the Mediterranean: Charting journeys and mapping 'others'*. Ashgate Publishing Ltd.
- Kelleher, J. (2009). *Theatre & Politics*. Palgrave Macmillan.
- Kempe Andy κ.α. (1996). *Εκπαιδευτικό Δράμα και Ειδικές Ανάγκες*. Πατάκη.
- Kravel, P.T., Sos, K., Phim, T., & Hatch, M. (1995). *Sbek thom: Khmer shadow theater»* [Ithaca, N.Y.]: Southeast Asia Program, Cornell University: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- Leimdorfer, T. (1992). *Once upon a time. A fairytale manual of conflict resolutions for all ages*
- Maanen, H.V. & Wilmer, S. E. (1998). *Theatre worlds in motion: Structures, politics and developments in the countries of Western Europe*. GA: Rodopi.
- Mackova, S. (1995). *Dramaticka Vychova Ve Skole*. Difa JAMU.
- Meirieu, M. (2001). *Αυτογνωσία μέσα από το θέατρο. Το θέατρο ως μέσο επικοινωνίας*. Ντουντούμης.
- Muller, W. (1979). *Παντομίμα*. Κάλβος.
- Muller, W. (1996). *Θέατρο του σώματος & Commedia dell' arte*. University Studio Press.
- Myrsiades, L.S. & Myrsiades, K. (1992). *Karagiozis: Culture & Comedy in Greek Puppet Theater*. University Press of Kentucky.
- Neelands, J. (1990). *Structuring Drama Work*. Cambridge University Press
- Nicholson, H. (2009). *Theatre & Education*. Palgrave Macmillan.
- Plummer, D. (2010). *Παιχνίδια αυτοεκτίμησης για παιδιά*. Πατάκης.
- Poutachidis, J. (1997). *Diplomova Prace – Dramatizace knihy a plan prace se stredoskolaky k divadelnimu predstaveni*. Difa JAMU.
- Rodari, G. (2001). *Γραμματική της Φαντασίας*. Μεταίχμιο.
- Somel, S. A. (2003). *Historical dictionary of the Ottoman Empir*. Lanham, Md.: The Scarecrow Press, Inc.
- Swale, J. (2009). *Drama games for classrooms and workshops*. Nick Hern Books.
- Tide - DEC's Drama and Citizenship Project (2002). *Rehearsing the event. Citizenship education*. Development Education Centre.

- Vandenbroeck, M. (2004). *Με τη ματιά του Γέτι. Η καλλιέργεια του σεβασμού του 'άλλου' στην εκπαίδευση*. Νήσος.
- Varadpande, M. L. (1981). *Ancient Indian and Indo-Greek theatre*. Abhinav Publications.
- Walter, G. (1997). *Τα παιδιά παίζουν θέατρο*. Εκδόσεις Βασιλείου
- Warner, J. L. (Ed.). (2007). *Rapture and revolution: essays on Turkish literature*. Syracuse University Press: Crescent Hill Publications.
- Wooland, B. (1999). *Η διδασκαλία του δράματος στο δημοτικό σχολείο*. Ελληνικά Γράμματα.
- Zimmerman, S. (2004). *More Theatre Games for Young Performers*. Meriwether Publishing Ltd.

Βιβλιογραφία με προτάσεις θεατρικών έργων για παιδιά

- Γραμματάς, Θ. (2007). *Η σχολική θεατρική παράσταση: Οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Ατραπός.
- Καλογεροπούλου, Ξ. & Καγγελάρη, Δ. (Επιμ). (1999). *Θέατρο για παιδιά. Ένας πρακτικός οδηγός*. Ελληνικό Κέντρο Θεάτρου για το Παιδί και τα Νιάτα.
- Ροϊλού, Γ. & Καλογεροπούλου, Ξ. (Επιμ). (2002). *Θέατρο για παιδιά 2. Θέατρο και σχολείο*. Ελληνικό Κέντρο Θεάτρου για το Παιδί και τα Νιάτα.
- Πανελλήνιος Επιστημονικός Σύλλογος Θεατρολόγων (2007). *Τα παιδιά παίζει... θέατρο. Ευρετήριο Θεατρικών έργων για παιδιά*. Ντουντούμης.

6. Εφαρμογές –

Αναπτυγμένες προτάσεις θεατρικών μεθόδων και τεχνικών

Τίτλος διδακτικής πρότασης: Τίποτ' άλλο. Ειρήνη.*

*Από το ποίημα του Γ. Ρίτσου «Ειρήνη»

(Σχέδιο μαθήματος και δυναμική αφόρμηση σχολικής γιορτής για την 28η Οκτωβρίου)

Τάξη: Γ' τάξη

Γνωστικό αντικείμενο: Θεατρική Αγωγή

Διάρκεια: 3 διδακτικές ώρες (120 λεπτά)

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να βελτιώσουν τις δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ τους
- Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους και την αυτοέκφρασή τους με ενσώματο τρόπο, μέσω των αυτοσχεδιασμών και της απόδοσης ρόλων και χαρακτήρων
- Να αξιοποιήσουν τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης
- Να εξασκηθούν στη δημιουργική γραφή, επινοώντας κείμενα με αφορμή αντικείμενα, αποσπάσματα λογοτεχνικών έργων και φωτογραφίες
- Να διερευνήσουν πτυχές της καθημερινότητας σε συνθήκες πολέμου
- Να σκεφτούν κριτικά και να προσεγγίσουν με σεβασμό την ιστορία
- Να αντιληφθούν την παγκόσμια διάσταση των ιστορικών γεγονότων

- Να συμμετέχουν ενεργά στο ανέβασμα μιας σχολικής θεατρικής παράστασης, η οποία προκύπτει μέσα από μια διερευνητική διαδικασία

Μέθοδοι:

Ομαδοσυνεργατική μάθηση

Διερευνητική δραματοποίηση. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν οι εξής τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης: Δάσκαλος σε ρόλο, Παγωμένη εικόνα, Ανίχνευση σκέψης, Ανολοκλήρωτο υλικό, Γραφή σε ρόλο, Τελετουργία.

Υλικό/Λογισμικά/Εφαρμογές ΤΠΕ:

Εποπτικό υλικό/Κείμενα:

Απόσπασμα από «Το ημερολόγιο της Άννας Φρανκ», Άννα Φρανκ (1990) (μτφρ. Έρση Λάγκε), εκδ. Σ. Ι. Ζαχαρόπουλος

Απόσπασμα από «Συνταγές... της πείνας. Η ζωή στην Αθήνα την περίοδο της Κατοχής» - Ελένη Νικολαΐδου (2018), εκδ. ΚΨΜ

Απόσπασμα από «Ιφιγένεια εν... Μαύροις» του Δημήτρη Ψαθά. Βρίσκεται στο βιβλίο (σελ.210-225): Ψαθάς, Δ. (1961) «Χειμώνας του '41», εκδ. Αιγαίο

Βαλίτσα (με τα κείμενα)

Κουτί ή κάποιο αντικείμενο για χρονοκάψουλα

Χαρτιά και μολύβια, μαρκαδόρους

Σπρέι για γκράφιτι, χαρτί του μέτρου

Ψηφιακά μέσα: Εφαρμογή ψηφιακής αφήγησης

Υλοποίηση:

α) Δημιουργία ατμόσφαιρας ομάδας (Ζέσταμα) - 10'

Περπατάω σαν:

- να πηγαίνω στο σχολείο μου, όπως κάνω κάθε μέρα
- να είμαι στην παρέλαση του σχολείου μου
- να γιορτάζω κάτι
- να είμαι ηλικιωμένος
- να βρίσκομαι στο βουνό, μέσα σε πολύ χιόνι
- να είμαι στο βουνό κουβαλώντας το όπλο μου
- να είμαι τραυματισμένος
- να έχω πολύ καιρό να φάω
- να με κυνηγούν μέσα σε δρόμους με κατεστραμμένα κτίρια
- να κυνηγάω να πάρω το φαγητό του άλλου
- εφημεριδοπώλης που τρέχω για να μάθει ο κόσμος τα νέα
- να είμαι σε μία πόλη και να πρέπει να καλυφθώ από τις βόμβες

β) Γνωριμία με το αρχικό περιβάλλον - 10'

Επαφή: με το έργο ή με το κίνητρο - ερέθισμα

Τεχνική ανολοκλήρωτου υλικού

Ακούγεται ήχος σειρήνας, «Πάμε όλοι να κρυφτούμε στο υπόγειο ενός σπιτιού που βρίσκεται κοντά μας». Ο/Η εκπαιδευτικός βρίσκεται σε ρόλο/κατευθύνει τη δράση. Οδηγεί την ομάδα σε μια βαλίτσα και ξεκινά η διερεύνηση (τεχνική ανολοκλήρωτου υλικού): αποσπάσματα από «Ημερολόγιο της Άννας Φρανκ», «Συνταγές της πείνας», «Ιφιγένεια εν... Μαύροις».

γ) Δημιουργία θεατρικού - νέου περιβάλλοντος - 20'

Παγωμένες εικόνες

Χωριζόμαστε σε ομάδες και δημιουργούμε παγωμένες εικόνες με βάση τα κείμενα που βρήκαμε στη βαλίτσα.

Κατά την παρουσίαση των «παγωμένων εικόνων» χρησιμοποιούμε την «ανίχνευση σκέψης».

Διαμορφωτική αξιολόγηση Ι - 10'

Γκράφιτι

Ομαδική δημιουργία γκράφιτι με τη μορφή του πανό, που σε περίπτωση παράστασης μπορεί να αποτελέσει μέρος του σκηνικού.

Διαμόρφωση ιστορίας: καταγραφή - 20'

Σκηνικοί αυτοσχεδιασμοί με βάση τα ήδη δοσμένα κείμενα με μοίρασμα ρόλων, συγγραφή διαλόγων και σκηνική παρουσίασή τους.

Διαμορφωτική αξιολόγηση ΙΙ - 10'

Η Χρονοκάψουλα

Όλη η ομάδα δημιουργεί μία χρονοκάψουλα με τα παρακάτω:

- τι μήνυμα θέλω να μεταδώσω σαν ήρωας που έζησε όσα περιγράφονται στο κείμενο;
- τι μήνυμα θέλω να μεταδώσω στους/στις μαθητές/-τριες του σχολείου του μέλλοντος;
- τοποθετώ στη χρονοκάψουλα και μία φωτογραφία ή ζωγραφιά ή και ένα αντικείμενο που συνδέεται με το μήνυμά μου.

δ) Σκηνική παρουσίαση νέου δραματικού κειμένου - 20'

Αυτοσχεδιαστικές σκηνές

Σε αυτό το σημείο το μάθημα ή η παράσταση διακόπτεται από έναν έντονο θόρυβο (τύπου τικ-τακ). Είναι η χρονοκάψουλα που ήταν προγραμματισμένη να ενεργοποιηθεί τώρα. Οι μαθητές/-τριες της τάξης μας ανακαλύπτουν ένα υλικό από την εποχή της Κατοχής. Η χρονοκάψουλα είναι κρυμμένη στον χώρο και με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού Θεατρικής Αγωγής την εντοπίζουν. Περιέχει όλο το υλικό που ετοιμάστηκε από τους/τις μαθητές/-τριες κατά το προηγούμενο βήμα (φωτογραφίες, ζωγραφιές, αντικείμενα κλπ.). Με τα αντικείμενα που υπάρχουν μέσα σε αυτή, σε ομάδες συνθέτουν αυτοσχεδιαστικές σκηνές.

Ψηφιακό Μουσείο- 10'

Οι μαθητές/-τριες δημιουργούν ένα Ψηφιακό Μουσείο μέσω αντίστοιχης (δωρεάν) εφαρμογής ή απλούστερα κατασκευάζουν ένα σύντομο βίντεο, με εικόνες των αντικειμένων της χρονοκάψουλας και ηχογραφημένη περιγραφή των αντικειμένων (ξεναγός).

ε) Τελική αξιολόγηση - 10'

Τελετουργία

Το μάθημα ολοκληρώνεται με μια τελετουργία που θα συνθέσουν οι μαθητές/-τριες, για να τιμήσουν τα θύματα και τους επιζήσαντες του Πολέμου. Προτείνεται να ενταχθεί στην τελετουργία και η δημιουργία μιας ομαδικής σημαίας (π.χ. σημαία της Ειρήνης, σημαία των Λαών, σημαία της Αγάπης).

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΦΡΑΝΚ

Δευτέρα 3 Απριλίου 1944

Αγαπητή Κίττυ,

Στους εικοσιένα μήνες που βρισκόμαστε εδώ έχουμε κάνει μια σειρά από περιόδους φαγητού, ας το πούμε έτσι. Η περίοδος φαγητού σημαίνει ότι κατ' αυτή την περίοδο δε βρίσκει κανείς να φάει τίποτε άλλο εκτός από ένα ορισμένο φαγητό και πάντα τα ίδια χορταρικά. Έναν καιρό δε βρίσκαμε τίποτε άλλο παρά αντίδια. Μια φορά με άμμους ανακατωμένα, μια φορά όχι, πολλές φορές με πατάτες ανακατωμένα, άλλες πάλι χωρίς, μετά ήρθε η σειρά από το σπανάκι, μετά τα μπρόκολα, μετά οι μαύρες ρίζες, μετά αγγούρια, ντομάτες, ξινό λάχανο και τα λοιπά και τα λοιπά. Δεν είναι βέβαια πολύ ευχάριστο, κάθε μεσημέρι και κάθε βράδυ να τρως λάχανο τουρσί, αλλά τι να κάνεις, το κάνεις κι αν πεινάς το κάνεις άλλη μια φορά.

Πατάτες τρώμε σε κάθε γεύμα. Και επειδή δεν υπάρχει ψωμί ξεκινάμε την πατατοφαγία ήδη στο πρόγευμα. Το μεγάλο γεγονός της εβδομάδας είναι μια λεπτή φετούλα φουά-γκρα και η μαρμελάδα πάνω στο σκέτο ψωμί χωρίς βούτυρο.

Άννα

ΣΥΝΤΑΓΕΣ... ΤΗΣ ΠΕΙΝΑΣ.

Η ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ.

Ελένη Νικολαΐδου

Μαγείρευε σκύλους με κολοκυθάκια

Στον Ασύρματο, συνοικία της Αθήνας, συνελήφθη γυναίκα η οποία έσφαζε σκυλιά, τα μαγείρευε και πουλούσε το φαγητό. Την ημέρα που συνελήφθη είχε μαγειρέψει ένα σκύλο με κολοκυθάκια. Το κρέας όμως ήταν σκληρό και έβαλε σε υποψίες έναν πελάτη που φαίνεται ότι το μασούσε το κρέας και δεν μπορούσε να το καταπιεί.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΕΝ... ΜΑΥΡΟΙΣ

(από το βιβλίο «Χειμώνας του '41»)

Δημήτρης Ψαθάς

Αλλοίμονο γειτόνισσες έφαγα τὰ σοκάκια

ὁ νοῦς μου ὀλοῦθε ἐστράφη

μὰ οὔτε τὸν Ορέστη βρίσκω

οὔτε τὸν φίλο του Πιλάφη. Χαμός!

Ας ἦταν νὰ χαθῶ, ἀφοῦ ἡ μοῖρα μου τ' ὀρίζει

οὔτε γιὰ δεῖγμα δὲν μοῦ βρίσκεται

πενήντα δράμια ρύζι.

Ὦχου τ' ἄδεια ντουλάπια μου!

ὦχου τὰ πάθια !

τ' ἄδεια καλάθια!

Τραπέζια πολυστέναχτα

μονάχη σου τὰ εἶδες

γεμᾶτα λαχανίδες.

Ὦχου τόσες φορές

νὰ περιμένω στὶς οὐρές

τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια,

μισὴ ὀκὰ κρεμμύδια!

Κι ὡς εἶδα ψὲς τὸ ὄραμα

σ' ὀνείρου ὑπνοφαντασιᾶ

πὼς ἔτρωγα κεφτέδες

βάζω φωνὴ καὶ μουγγρητό.

«Ορέστη μου, αδέρφι μου!

Αχ δέν μπορώ!

λίγο ψητό!... Νά στυλωθώ!... »

Παίρνει ο Όρέστης τὸ στρατὶ

μαῦρον νὰ δῇ, κρέας νὰ βρῇ.

Κι' ἔχασα ἀπὸ τότε ἀλλοί!...

τ' αδέρφι πού μοῦ τόφαγε

ἡ πολυμίασητη οὐρά

κι' ἡ μαύρη ἀγορά!...

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021α). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (2021β). *Πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής στο δημοτικό – Οδηγός Εκπαιδευτικού*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. (χ.χ.). *Εισαγωγική επιμόρφωση εκπαιδευτικών – επιμορφωτικό υλικό*. Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ανακτήθηκε από το ΟΠΣ Επιμόρφωσης – Ι.Ε.Π.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. (2012). *Θεατρική αγωγή. Θεωρία και πράξη στη Δημοτική εκπαίδευση*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου. Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων.
- Παπαδόπουλος, Σ. (2010) *Παιδαγωγική του θεάτρου*. Αυτοέκδοση.

Τίτλος διδακτικής πρότασης: «Η Άννα και οι πεταλούδες»

Τάξη: Γ' τάξη

Γνωστικό αντικείμενο: Θεατρική Αγωγή

Διάρκεια: 3 διδακτικές ώρες (45+90 λεπτά)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:

- Να εξασκήσουν την ενσυναίσθησή τους, αναγνωρίζοντας και κατανοώντας τα συναισθήματα και την κατάσταση της ηρωίδας.
- Να αξιοποιήσουν τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης, ώστε να αναδείξουν πολλές πτυχές μιας ιστορίας και να την ολοκληρώσουν με τρόπο που να δημιουργεί νόημα για τους ίδιους/ες.
- Να βελτιώσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες και να ενισχύσουν τους δεσμούς τους με την ομάδα, μέσα από το παιχνίδι και την κοινή δημιουργία.
- Να σκεφτούν πάνω στην έννοια της οικογένειας και τις διάφορες μορφές της.
- Να επεξεργαστούν τα δευτερεύοντα θέματα που αγγίζει το μάθημα, όπως η ερήμωση των χωριών και η αγάπη για τα ζώα.
- Να προσεγγίσουν διαισθητικά, μέσω της τέχνης και της ιστορίας της συνομήλικής τους ηρωίδας, θέματα ενδυνάμωσης και ψυχικής ανθεκτικότητας σε δύσκολες περιόδους της ζωής, αποφεύγοντας ωστόσο την υπερβολική δραματικότητα.
- Να κατασκευάσουν απλά σκηνικά, αξιοποιώντας διαθεματικά τις γνώσεις τους στη Θεατρική Αγωγή και τα Εικαστικά.
- Να απελευθερώσουν τη φαντασία και τη σωματική τους ενέργεια, σε ένα ασφαλές και δημιουργικό πλαίσιο.

Μέθοδοι:

Ομαδοσυνεργατική μάθηση. Αυτοσχεδιασμός. Διερευνητική δραματοποίηση. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκαν οι εξής τεχνικές της διερευνητικής δραματοποίησης: Δάσκαλος σε ρόλο, Παγωμένη εικόνα, Ανίχνευση σκέψης, Ιδεοθύελλα, Τελετουργία, Flashback, ομαδικά παιχνίδια, Δραματοποιημένη αφήγηση, σωματική δράση («παντομίμα»).

Εποπτικό υλικό:

Αναλόγως με το διαθέσιμο χρόνο και τις προσλαμβάνουσες των μαθητών, αν ο εκπαιδευτικός το κρίνει βοηθητικό για το μάθημα, μπορεί την πρώτη προπαρασκευαστική ώρα να δείξει εποπτικό υλικό που συνδέεται με το μάθημα, όπως εικόνες διαφόρων πεταλούδων, δέντρων, παλιών σχολείων κ.τ.λ. Επίσης αν υπάρχουν οι ανάλογες υλικοτεχνικές υποδομές, μπορεί να εντάξει διάφορα ελεύθερα λογισμικά όπως το canvas στην διαδικασία κατασκευής των πεταλούδων και άλλων ζωγραφιστών αντικειμένων που χτίζουν την πίστη στο Δράμα.

Αντικείμενα / Υλικά:

Τα «πράγματα της Άννας»: αναλόγως διαθεσιμότητας και προσαρμογής του μαθήματος από τον εκπαιδευτικό, για την αρχική σκηνή της γιαγιάς /δασκάλου σε ρόλο, μπορούν να υπάρχουν ένα λογοτεχνικό βιβλίο, μπλοκ ζωγραφικής, ακουστικά, αληθινά ή πλαστικά φρούτα, κάποιο παιχνίδι κ.λπ. Χρωματιστά χαρτόνια, διάφορα χρώματα και απλά είδη χειροτεχνίας για τις πεταλούδες. Σχοινί για κρέμασμα των πεταλούδων, από τοίχο σε τοίχο. Υφάσματα. Χρώματα και χαρτί του μέτρου για τη ζωγραφιά του χωριού. Ή χρωματιστοί μαρκadόροι πίνακα για να αποτυπωθεί εκεί η ζωγραφιά, αν ο αριθμός των παιδιών είναι μικρός. Όλα τα παραπάνω προσαρμόζονται κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού, ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους και τις συνθήκες.

Ψηφιακά μέσα και τεχνολογικός εξοπλισμός:

Ηχείο για την αναπαραγωγή της μουσικής, αν δεν υπάρχει ενσωματωμένο σε διαδραστικό πίνακα. Προτζέκτορας/ διαδραστικός πίνακας, αν ο εκπαιδευτικός κρίνει πως πρέπει την πρώτη ώρα να προβάλλει εικόνες για να βάλει τους μαθητές στο κλίμα του δράματος.

Ηχητικό υλικό (π.χ. ήχοι φύσης, διάφορες μουσικές).

Υλοποίηση:

Τρεις διδακτικές ώρες, η πρώτη ώρα θα αφιερωθεί στην κατασκευή των πεταλούδων και της ομαδικής ζωγραφιάς του χωριού και του σχολείου, ενδεχομένως και διαθεματικά με το μάθημα των Εικαστικών. Οι υπόλοιπες δύο ώρες ιδανικό είναι να είναι συνεχόμενες, για να ολοκληρωθεί το μάθημα σε μια ημέρα.

α) Δημιουργία ατμόσφαιρας της ομάδας - 10'

Φτιάχνοντας τον χώρο: με τη συνοδεία μουσικής, οι μαθητές παίζουν το παιχνίδι της σιωπής, όπου κερδίζουν όσοι μπορέσουν και κρατήσουν σιωπή για τρία λεπτά, σε αυτό το διάστημα όλες οι συνεννοήσεις επιτρέπεται να γίνονται μόνο με μιμική. Πόσοι θα είναι οι νικητές; Ο χρόνος μετράει από τώρα! Σε αυτό το διάστημα, ο εκπαιδευτικός με τη βοήθεια των παιδιών κρεμάει με μανταλάκια τις πεταλούδες που έχουν φτιάξει στο προηγούμενο μάθημα (σε σχοινί που έχει στερεωθεί στην τάξη από τοίχο σε τοίχο) και κολλάει στον πίνακα την ομαδική ζωγραφιά με το σχολείο του χωριού. Η πρακτική προεργασία, π.χ. στερέωμα του σχοινιού, καλό είναι να έχει γίνει πριν την έναρξη του μαθήματος, ώστε να μην καταναλωθεί παραπάνω χρόνος και να μη χάσει η δραστηριότητα τον ατμοσφαιρικό της χαρακτήρα.

Με τη συνοδεία μουσικής, ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής καθοδηγεί τους/ τις μαθητές/-τριες σε ένα παιχνίδι κίνησης που στην πορεία εξελίσσεται σε απλό καθοδηγούμενο αυτοσχεδιασμό και παιχνίδι ενεργοποίησης των πέντε αισθήσεων. Φροντίζει ο χώρος να έχει απελευθερωθεί, τα φώτα να έχουν χαμηλώσει και η μουσική να είναι υποβλητική. Αρχικά ζητά από τους μαθητές να κινηθούν με τη μουσική, δίνοντας διάφορα παραγγέλματα για την κίνησή τους και σταματώντας κατά διαστήματα τη μουσική, οπότε πρέπει οι μαθητές να μένουν ακίνητοι μέχρι να ξαναρχίσει. Στη συνέχεια τους ζητά να φανταστούν ότι βρίσκονται σε ένα χωριό, όπου περπατούν σε ένα δρόμο με άγριες κερασιές και χρυσές κορομηλιές, γεύονται καρπούς, τους χτυπά ο δροσερός αέρας, ακούνε τις καμπάνες, τους ακολουθεί ένα φιλικό σκυλί κ.λπ και διάφορες άλλες εικόνες που εμπλέκουν τις πέντε αισθήσεις, μέχρι που φτάνουν έξω από το κλειστό σχολείο του χωριού.

β) Γνωριμία με το αρχικό ερέθισμα - 5'

Τεχνική Δάσκαλος σε ρόλο: Ο/Η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής σε ρόλο της γιαγιάς της Άννας, διακόπτει απότομα την προηγούμενη ατμόσφαιρα και μπαίνει μέσα λίγο θυμωμένη, κρατώντας στο ένα χέρι ένα φτερό ξεσκονίσματος και φωνάζοντας την Άννα. Στο άλλο χέρι προσπαθεί να συγκρατήσει όλα τα πράγματα της Άννας που τα άφησε άτακτα στον καναπέ. Τα πράγματα είναι ακουστικά, ένα παιδικό λογοτεχνικό βιβλίο, κάποιο παιχνίδι, φρούτα κ.τ.λ. Μέσα από αυτά κάνει εισαγωγή στην ιστορία της. Μπορεί να φορά χαρακτηριστικά αξεσουάρ όπως γυαλιά, μια ποδιά κλπ. που παραπέμπουν σε σύγχρονη γιαγιά.

- Άννα!! Έλα γρήγορα εδώ, γιατί δεν μάζεψες τα πράγματά σου από τον καναπέ;

Της πέφτουν όλα κάτω. Μέσα από το βιβλίο, πέφτει κάτω διπλωμένη μια ζωγραφιά. Η γιαγιά ξεδιπλώνει το χαρτί και το δείχνει στα παιδιά. Η ζωγραφιά δείχνει την Άννα με τη μαμά της. Στο πίσω μέρος έχει ζωγραφίσει πεταλούδες. Η γιαγιά με αφορμή τη ζωγραφιά, κάνει αφήγηση στους μαθητές την ιστορία της Άννας. Η Άννα ζει με τη μαμά της στην Αθήνα. Τελείωσε την τρίτη Δημοτικού και τώρα το καλοκαίρι η μαμά δεν μπορούσε να είναι με την Άννα, γιατί εργάζεται (έπρεπε να βρεθεί κάπου μακριά;) και την άφησε στο χωριό της γιαγιάς. Στο χωριό ζουν πολύ λίγοι κάτοικοι και δεν υπάρχουν γύρω παιδιά στην ηλικία της Άννας. Το σχολείο του χωριού έκλεισε πριν λίγα χρόνια. Η Άννα αγαπά τη φύση, αλλά νιώθει μοναξιά και μερικές φορές πλήξη. Αγαπά τη γιαγιά, αλλά της λείπει η μαμά της. Θα ήθελε να βρει φίλους αλλά καθώς δεν υπάρχουν άλλα παιδιά, παίζει με ένα αδέσποτο σκυλί του χωριού που έχουν γίνει φίλοι και με τις πεταλούδες που της αρέσουν πολύ. «Τόσο λατρεύει τις πεταλούδες αυτό το κορίτσι! Κι αυτές λες και το καταλαβαίνουν και όλο γύρω της πετάνε. Κοιτάξτε, κοιτάξτε να δείτε. Όλος ο κήπος πεταλούδες!» και να δείχνει τις πεταλούδες του σκηνικού.

Η γιαγιά δεν ξέρει πως να βοηθήσει την εγγονή της να νιώσει καλύτερα.

(Σε αυτό το σημείο ενδέχεται να προκύψουν ερωτήσεις των παιδιών για τη μητέρα της Άννας: Γιατί λείπει, πού είναι;. Κρίνουμε ανάλογα με τη σύνθεση και τις ιδιαιτερότητες της τάξης και τις παρατηρήσεις των μαθητών/τριών, τι θέματα θα θίξουμε).

γ) Δημιουργία θεατρικού - νέου περιβάλλοντος - 30'

1. Στιγμές με τη μαμά. Τα παιδιά σε ζευγάρια ή τριάδες φτιάχνουν παγωμένες εικόνες που δείχνουν ωραίες οικογενειακές σκηνές από το παρελθόν (flash back), με την Άννα και τη μαμά της. Μόλις το δείξουν ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής καλεί τις άλλες ομάδες να δώσουν τίτλο στις εικόνες. Ο/ η εκπαιδευτικός ρωτά τα παιδιά αν πιστεύουν ότι βοηθάει την Άννα να θυμάται αυτές τις ωραίες στιγμές με τη μαμά της, τώρα που αυτή δεν είναι εδώ.

2. Παιχνίδια με τις πεταλούδες. Αισθησιοκινητική δράση. Με μουσική τα παιδιά καλούνται να παίξουν την Άννα (ομαδικός ρόλος) και τις πεταλούδες που παίζουν μαζί της στη φύση. Αν κάποια παιδιά εκδηλώσουν απροθυμία να παίξουν κάποιο από τους δύο ρόλους, μπορούν να είναι οι φωτογράφοι που θα απαθανατίζουν τις σκηνές ή να φτιάξουν κοντά στη σκηνή της τάξης μια «ζωντανή» ορχήστρα που υποτίθεται πως θα παίζει τη μουσική που ακούγεται, μιμούμενοι πως παίζουν διάφορα μουσικά όργανα. Επίσης ένα παιδί μπορεί να υποδυθεί το σκύλο, προσθέτοντας κωμικά στοιχεία.

3. Αυτοσχεδιασμός/ σωματική έκφραση: Η Άννα, ελλείπει άλλων παιδιών, από μια τρύπα της περιφράξης, μπαίνει στην αυλή του ερημωμένου σχολείου, ακολουθούμενη από το σκύλο και τις πεταλούδες. Τους μαθαίνει ανθρώπινα ομαδικά παιχνίδια. Ο σκύλος δεν τα καταλαβαίνει αμέσως, κάνοντας αστεία λάθη. Στη συνέχεια παίζουν όλοι μαζί. Η Άννα με το σκύλο κυνηγάνε τις πεταλούδες, όπου για να σωθούν πρέπει να «αγκαλιάσουν» η μια την άλλη (ομαδικό παιχνίδι εμπιστοσύνης σωτηρία στην αγκαλιά σου). Παίζουν κρυφτό και η Άννα τα φυλάει και τους βρίσκει. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θυμίζει στους/στις μαθητές/-τριες ότι παίζουν τα ομαδικά αυτά παιχνίδια σε ρόλο! Η μουσική βοηθά να μην χαθεί η ατμόσφαιρα του δράματος.

Η μουσική σταματά. Όλοι παγώνουν. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής αφηγείται και τα παιδιά αναπαριστούν (δραματοποιημένη αφήγηση με μουσική) πως η Άννα κάθισε κουρασμένη κάτω και φάνηκε να στεναχωρήθηκε. «ΝΑΙ, αλλά εγώ θέλω τη μαμά, θέλω την οικογένειά μου. Και γιατί αυτό το σχολείο δεν έχει πια παιδιά; Θέλω και φίλους!» Οι πεταλούδες την πλησίασαν. Ο σκύλος με το σώμα του έδειξε το νοιάξιμό του. Τα δέντρα, το φως, όλη η φύση (όλα τα παιδιά που δεν ήθελαν να μπουν σε ρόλο της Άννας ή των πεταλούδων ή του σκύλου) ήταν σαν να έκαναν ένα νοερό κύκλο αγάπης γύρω από την Άννα. Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής προτρέπει τα παιδιά να έχουν ένα σωματικό

σημείο επαφής τουλάχιστον με ένα άλλο παιδί σε αυτή τη σκηνή και στο τέλος αφήνει για λίγο να βιώσουν αυτή την τελετουργική αίσθηση εγγύτητας.

Έπειτα, με αφορμή το ερώτημα της Άννας «Και γιατί αυτό το σχολείο δεν έχει πια παιδιά;», με συντομία αναφέρεται στο θέμα του κλειστού σχολείου και κάνει μια ιδεοθύελλα για τους λόγους που οδήγησαν σε αυτό. Ο ίδιος/α μπαίνει σε ρόλο του τελευταίου δασκάλου του σχολείου και ζητά από τα παιδιά να μπουν στην παγωμένη εικόνα παριστάνοντας τους τελευταίους μαθητές που αποφοιτούν και κλείνουν όλοι μαζί την πόρτα πίσω τους. (Αυτή η δραστηριότητα είναι σημαντική γιατί φωτίζει μια από τις δευτερεύουσες θεματικές του μαθήματος, αλλά πρέπει να γίνει με συντομία για να μην ξεφύγουμε από τη ροή της βασικής ιστορίας)

Διαμόρφωση ιστορίας: καταγραφή - 10'

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής λέει στους/ στις μαθητές/-τριες πως οι πεταλούδες αποφάσισαν να βοηθήσουν την Άννα. Όμως οι πεταλούδες δε μιλάνε τη γλώσσα των ανθρώπων. Ο/ η εκπαιδευτικός προτρέπει τα παιδιά να χωριστούν σε ομάδες, να συσκεφθούν και να αποφασίσουν πώς θα βοηθήσουν οι πεταλούδες την Άννα να μη νιώθει τόσο μόνη ή και να τη φέρουν κοντά με τη μαμά της. Η κάθε ομάδα έχει δέκα λεπτά για να αποφασίσει και να γράψει σε ένα χαρτί λίγες γραμμές που να περιγράφουν πολύ συνοπτικά το σχέδιο δράσης. Τα χαρτιά παραδίδονται στον/ στην εκπαιδευτικό. Στα επόμενα δέκα λεπτά διαμορφώνουν ομαδικά την ιστορία, αξιοποιώντας στοιχεία από όλες τις ιδέες ή (αν οι μαθητές δε συμφωνούν ή είναι πολυάριθμοι) διαμορφώνουν δυο εναλλακτικά σενάρια. Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής δρα βοηθητικά, οργανωτικά και εμπυχωτικά, αφήνοντας όμως στους μαθητές τον πρώτο λόγο για την εξέλιξη της δράσης.

δ) Σκηνική παρουσίαση νέου δραματικού κειμένου - 15'

Δραματοποίηση της ιστορίας/ ιστοριών που διαμορφώθηκε στο προηγούμενο στάδιο. Ανάλογα με τον αριθμό των μαθητών, τον χώρο, την ετοιμότητα και τις ιδιαιτερότητες της ομάδας, ο εκπαιδευτικός επιλέγει προτεινόμενο τρόπο παρουσίασης, (σωματική δράση, αναπαράσταση με λόγο, δραματοποιημένη αφήγηση κ.λπ).

Αφού ολοκληρωθεί η παρουσίαση και εφόσον ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής κρίνει ότι ταιριάζει στο κλίμα που διαμορφώθηκε, κλείνει την ιστορία με ένα καλό και ελπιδοφόρο τέλος, π.χ. η μαμά και η Άννα επέστρεψαν στην πόλη, ο σκύλος ακολουθούσε τρέχοντας το αυτοκίνητο, σταμάτησαν και αποφάσισαν να τον πάρουν μαζί. Σύντομα θα τους επισκέπτονταν και η γιαγιά. Κι έτσι η οικογένειά τους έζησε αυτή καλά κι εμείς καλύτερα!

ε) Τελική αξιολόγηση - Αναστοχασμός - 20'

Αναστοχαστική συζήτηση στον κύκλο, όπου οι μαθητές/-τριες συζητούν για το δράμα, τα σημεία που έμειναν στην μνήμη τους, τα συναισθήματά τους και ό,τι σχετικά θέματα/ερωτήσεις φέρουν οι μαθητές/-τριες. Μοιράζονται στα παιδιά χαρτιά Α4 που έχουν πάνω τους τυπωμένα δύο πλαίσια με λεζάντες «Η οικογένεια της Άννας», «Η οικογένειά μου» και τους ζητούμε να τα ζωγραφίσουν στον εναπομείναντα χρόνο. Αν το επιθυμούν μπορούν να στολίσουν το κενό του χαρτιού με πεταλούδες!

Ενδεικτικές μουσικές προτάσεις:

Michael Nyman – “The Heart Asks Pleasure First”

The Cinematic Orchestra – “To Build a Home” (ορχηστρικό)

Ólafur Arnalds – “New Grass”

Ólafur Arnalds – “Happiness Does Not Wait”

Yann Tiersen – “Comptine d’un autre été”

Alexander Motovilov – “The Encounter”

Yiruma – “River Flows in You”

The Beatles – “Here Comes The Sun”

Parov Stelar – “The Sun” (ορχηστρικό)

Penguin Cafe Orchestra – “Perpetuum Mobile”

Toy Piano Music Box – “Springtime Waltz”

Ludwig van Beethoven – Sonata No. 5 for Violin and Piano “Spring”, Op. 24

Ελένη Καραϊνδρου – «Το βαλς του γάμου»

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

Αυδή, Α. (2007). *Η τέχνη του δράματος στην εκπαίδευση*. Μεταίχμιο.

Γκόβας, Ν. (2003). *Για ένα δημιουργικό νεανικό θέατρο*. Μεταίχμιο.

Κοντογιάννη, Α. (2012). *Το βιβλίο της δραματοποίησης*. Πεδίο.

Παπαδόπουλος Σ. (2010). *Παιδαγωγική του Θεάτρου*. Αυτοέκδοση

ΤΙΤΛΟΣ διδακτικής πρότασης: ΑμεΑ. Είναι δίπλα μας. Τα βλέπουμε;

ΤΑΞΗ: Γ' τάξη

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: μία διδακτική ώρα

ΘΕΜΑ: Αναπηρία

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕ ΠΣ: Γ' Θεματικό πεδίο. Ανάγκη – Δίλημμα – Πράττω – Στοχάζομαι/
Ο μύθος ταξιδεύει.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Θεατρικό Παιχνίδι, Διερευνητική Δραματοποίηση.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ/ ΡΟΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ: Ομαδοσυνεργατική,
μαθητοκεντρική, ο/ η εκπαιδευτικός σε ρόλο εισηγητή / καθοδηγητή / διευκολυντή.

ΜΕΣΑ: Χρήση προτζέκτορα και λάπτοπ, προβολή βίντεο, ψηφιακή σκηνογραφία, χρήση άβαταρ επί οθόνης (ενδεικτικά μια δωρεάν εφαρμογή είναι το Vidnoz AI.), ηχείο για μουσικές/ηχητικά εφέ και υποστήριξη, κάρτες για διαχωρισμό ομάδων, βαζάκι, σχέδια σε κάρτες, κάρτες αξιολόγησης, αίθουσα διδασκαλίας διαμορφωμένη ως αίθουσα του μαθήματος της Θεατρικής Αγωγής.

ΣΚΟΠΟΣ: Οι μαθητές/-τριες να αναγνωρίσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) και να αναπτύξουν την ενσυναίσθησή τους ως προς αυτά, αξιοποιώντας τα εκφραστικά του μέσα (σώμα/κίνηση, φωνή/λόγο).

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ:

Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση

- να συνθέσουν σε ομάδες μια ιστορία με θέμα την αναπηρία μέσω «παγωμένων εικόνων» με «ανίχνευση σκέψης»
- να αντιπαραβάλουν τη δική τους αρτιμέλεια και τη λειτουργικότητα των αισθήσεών τους με αυτές των ατόμων με αναπηρία

- να ανακαλύψουν ότι υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τρόποι, με τους οποίους οι άνθρωποι δρουν και αντιλαμβάνονται το περιβάλλον γύρω τους
- να κάνουν χρήση του ψηφιακού άβαταρ μέσω εφαρμογής (δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

1. ΑΦΟΡΜΗΣΗ (5') Το δώρο

Προβολή της ταινίας κινουμένων σχεδίων *Το δώρο (The Present)* και εισαγωγή για το μάθημα από το ψηφιακό άβαταρ, ένα κορίτσι σε αναπηρικό αμαξίδιο.

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να χρησιμοποιήσει μια εφαρμογή δημιουργίας άβαταρ. Μπορεί να ανεβάσει μια φωτογραφία με κάποια ανθρώπινη φιγούρα, να γράψει κείμενο στα ελληνικά και η εφαρμογή θα εκφωνήσει το κείμενο, θα προσθέσει αυτόματα υπότιτλους, ενώ το στόμα του προσώπου που απεικονίζεται θα κινείται σαν να εκφέρει το κείμενο που έχει ήδη πληκτρολογηθεί.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1 (2') Τα κορδόνια

Λύνουμε τα κορδόνια από το ένα μας παπούτσι (αν δεν έχει κορδόνια, το βγάζουμε τελείως). Μπορώ να το δέσω/φορέσω χρησιμοποιώντας μόνο το ένα χέρι; Μέσα σε ένα λεπτό!

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2 (4') Το βαζάκι

Ένα κουτί σφραγισμένο με το καπάκι του. Μπορώ να το ανοίξω με το ένα χέρι; Κάθε μαθητής/τρια έχει 5 δευτερόλεπτα για να καταφέρει να το ανοίξει!

4. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3 (6') Πίσω μου το 'χω

Σε ζευγάρια (Α και Β). Οι Α βλέπουν ένα σχέδιο που δείχνει ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής και κατόπιν το σχεδιάζουν στην πλάτη του Β. Η οθόνη δείχνει διάφορα σχήματα. Θα εντοπίσουν οι Β αυτό που τους σχεδίασε ο Α στην πλάτη; Κατόπιν, γίνεται αντιστροφή.

5. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4 (18') Παγωμένες εικόνες / Ανίχνευση σκέψης

Τυχαίος διαχωρισμός ομάδων (με κάρτες) και κατόπιν στην ομάδα μας προετοιμάζουμε 2 παγωμένες εικόνες στο θέμα που δίνεται (στην οθόνη). Για την πρώτη εικόνα ο τίτλος είναι «το πρόβλημα» και για τη δεύτερη «η λύση». Όποιον/όποια ακουμπά ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής, λέει κάτι μέσα από το ρόλο του. Υποστήριξη (με αντίστοιχη ως προς τη θεματική) ψηφιακή σκηνογραφία και ηχητικά εφέ.

Θέμα 1: Στο σχολείο

Ένας μαθητής/μια μαθήτρια σε αναπηρικό αμαξίδιο είναι στεναχωρημένος/η γιατί δε μπορεί να παίξει κυνηγητό με τα υπόλοιπα παιδιά.

Τι σκέφτονται τα παιδιά για να βοηθήσουν;

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε εδώ να προβάλλει στον προτζέκτορα μια εικόνα σχολείου και παράλληλα ακούγονται ήχοι από σχολείο (φωνές παιδιών, κουδούνι), το οποίο θα λειτουργούσε ως ψηφιακή σκηνογραφία με ηχητικό περιβάλλον.

Θέμα 2: Στο δρόμο

Ένας μαθητής/μια μαθήτρια σε αναπηρικό αμαξίδιο δε μπορεί να περάσει απέναντι γιατί υπάρχει μια μεγάλη λακκούβα. Γύρω υπάρχουν μόνο οδηγοί με αυτοκίνητα.

Ποια λύση μπορεί να βρεθεί;

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε εδώ να προβάλλει στον προτζέκτορα μια εικόνα κίνησης στην πόλη και παράλληλα ακούγονται ήχοι (ηχοτοπίο), το οποίο θα λειτουργούσε ως ψηφιακή σκηνογραφία με ηχητικό περιβάλλον.

Θέμα 3: Στο μουσείο

Ένας μαθητής/μια μαθήτρια σε αναπηρικό αμαξίδιο είναι στεναχωρημένος/η γιατί αισθάνεται διαφορετικός από τους υπόλοιπους γύρω του/της.

Πώς μπορούν να βοηθήσουν οι φίλοι/ ες του/της;

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε εδώ να προβάλλει στον προτζέκτορα μια εικόνα μουσείου και παράλληλα ακούγονται ήχοι μουσείου (ηχοτοπίο), το οποίο θα λειτουργούσε ως ψηφιακή σκηνογραφία με ηχητικό περιβάλλον.

Θέμα 4: Σε σχολή ζωγραφικής

Ένας μαθητής/μια μαθήτρια χωρίς άνω άκρα (χέρια) γοητεύεται από τη ζωγραφική και τους γύρω του/της που ζωγραφίζουν.

Πώς μπορεί άραγε αυτή η επιθυμία να γίνει πραγματικότητα;

Ο/ η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής θα μπορούσε εδώ να προβάλλει στον προτζέκτορα μια εικόνα ενός εργαστηρίου ζωγράφου και παράλληλα ακούγονται ήχοι μολυβιών πάνω σε χαρτί (ηχοτοπίο), το οποίο θα λειτουργούσε ως ψηφιακή σκηνογραφία με ηχητικό περιβάλλον.

6. ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ/ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ (10') Κλείσιμο

Η ψηφιακή βοηθός μας, η Σούζαν, αναμένει κάθε μαθητής/τρια να γράψει στον υπολογιστή μια λέξη που κρατάει από το μάθημα της ημέρας. Στο τέλος, οι λέξεις «διαβάζονται» από τη Σούζαν σε όλη την τάξη.

Στην ίδια δωρεάν εφαρμογή, πληκτρολογούνται οι λέξεις και πατώντας την επιλογή «αναπαραγωγή» οι λέξεις «διαβάζονται» από το άβαταρ.

Στο κλείσιμο, οι μαθητές/-τριες επιλέγουν μια κάρτα αξιολόγησης των σημερινών δράσεων. Πώς ήταν για μένα το σημερινό μάθημα; «Υπέροχο επειδή...», «Πολύ καλό επειδή...», «Καλό επειδή...», «Μέτριο επειδή...», «Κακό επειδή...». Μου έφερε στο νου κάποιο οικείο πρόσωπο που ζει με αναπηρία;

Ο/η εκπαιδευτικός Θεατρικής Αγωγής μπορεί να έχει εικόνες με φατσούλες Υπέροχο/ Πολύ καλό/ Καλό/ Μέτριο/ Κακό.

Βιβλιογραφικές Αναφορές:

Adcock, B. & Remus, L. R. (2006). *Disability Awareness Activity Packet: Activities and Resources for Teaching Students About Disabilities*. Possibilities.